

subotički dvotjednik

Godina II. • Broj 58 • 31. listopada 1996. • Cijena 2 dinara

Utjeha kose

Gledao sam te sinoc, u vru Tužan. Mrtvu

*U dvorani kobnoj, u idili cvijeća,
Na visokom odru, agoniji svijeća,
Gotov da ti predam život kao žrtvu.*

Nisam plako, Nizam. Zapanjen sam stao

U dvorani kobnoj, u vru Tužan. Mrtvu

*Sumnajući, da su tamne oči jasne,
Odakle mi nekad bolji život sjao.*

Sve baš, sve je mrtvo: oči, dah i ruke,

Sve što očaj, u vru Tužan. Mrtvu

U slijepoj stravi i u strasti muke,

U dvorani kobnoj, u vru Tužan. Mrtvu

Samo kosa tvoja još je bila živa,

Pa mi reče: – Mirnij! U smrti se sniva.

Antun Gustav Matoš

Svi sveti

Svetkovina koja se najprije slavila na kršćanskom Istoku

Krajem mjeseca listopada ožive naša groblja. Oni koji gajeći nadu u uskrsnuće i vječni život i tuguju za svojim pokojnima, ali i oni koji njeguju spomen na svoje pokojne, izići će na groblje. Uredit će se grobovi i spomenici da za prvi dan studenoga groblje procvjeta ljepotom cvijeća i mnoštvom ljudi svih uzrasta. To je svetkovina oživljenih uspomena. U katoličkoj liturgiji se 1. studenoga slavi veličanstvena svetkovina – svetkovina svih svetih članova Crkve. Na kršćanskom se istoku još u IV. stoljeću počela jednom svetkovinom slaviti uspomena na sve one kršćane koji su kao mučenici zasvjedočili svoje čovjekoljublje i bogoštovlje. U pojedinim biskupijama se ta zajednička svetkovina svih svetih mučenika slavila u različite dane. Negdje 13. svibnja, drugdje u nedjelju po Duhovima, ili na uskrni petak.

Svetkovina naših sestara i braće

Lijepa se svetkovina počela slaviti i u Rimu. S početka istih dana kao i na Istoku. Prevladao je ipak 13. svibnja kao dan kad je negdašnji poganski rimski hram Patheon bio posvećen za baziliku Presvete Bogorodice i svih svetih mučenika. To se zbilo 609. ili 610. godine. Na dan 1. studenoga svetkovina Svih svetih počela se slaviti od VIII. stoljeća, najprije u Engleskoj i Irskoj, da bi se od IX. stoljeća počela slaviti i na europskom kopnu. Ovo nije svetkovina samo proglašanih (kanoniziranih) svetaca, već je svetkovina posvećena uspomenama svih kršćana koji su već postigli spasenje. Ovo je svetkovina naše nebeske domovine, preobraženih članova Crkve, koji su nam prave sestre i braća. To je svetkovina i naših pokojnika koji su pripjeli u nebeski Jeruzalem, u Sveti Božji Grad. Ti su ljudi i plod i svjedoci Kristove spasiteljske milosti. Oni su nam uzori i zagovornici dok i mi ne stignemo na vječnu Gozbu Jaganjčevu.

Svetkovina u crkvi, na groblju i u kući

Nema katolika koji na Svi svete neće otići na svečanu svetu misu. Poslije svete mise pohodit će grobove svojih pokojnika na groblju. Svi sveti poslije podne je prava svetkovina na svim katoličkim grobljima. Vjernici okupljeni oko cvijećem i gorućim svijećama urešenih grobova svojih pokojnika nerijetko pozovu svećenika, da zajedno s njima moli za pokojnike koji počivaju u obiteljskoj grobnici ili grobu. Svećenik će blagoslov grobova započeti pred središnjim križem u groblju ili pred glavnom kapelicom, gdje će se pomoliti za sve koji počivaju u groblju. (nastavak na str. 2)

Vruć parol:

!!!????

Predizborni „delirij“

Razapeti između prevelikih nadanja i istinskih želja za promjenom i neznanja, nesnađenja i nemoći da se ostvari nova kvaliteta, utimo se, stješnjeni apatijom, konstatacijom da nam je uistinu „dosta svega“. U takvom, dakle, neobičajenom i nepriličnom stanju, i u situaciji vakojake izmanipuliranosti i instrumentaliziranosti trebamo glasovati.

Ali, pitanje nad pitanjima jest za koga. U kojoj subotičkoj izbornoj jedinici za saveznu rabinu prave vlasti, jer ostalo nije vrijedno buduću

je „vlast“ u pokrajini i općini neznatna, biramo troje ljudi s, premnogo, deset lista. Prvi, dakle, cilj – usitnjavanje – je postignut. Jer, bit će prelijevanja glasova. Mnogo.

A svi uvjeravaju i nemušto ulijevaju nadu. Znači, kod nekih optimizma ima. Očito i na pretek. A ljudima je, običnim građanima, dosta svega. Baš svega. Pa i glasovanja. Na koje ipak moramo, da nam ne promakne ova mogućnost utjecaja na događanja, izaći i glasovati. Za koga? Naš savjet je kršćanski: po „glasu vlastite savjesti“.

Tomislav Žigmanov

SVI SVETI

Župnici obilaze grobove svih pokojnih župnika i svećenika u groblju sahranjenih. U večernjim satima vjernici se još jednom okupljaju u svojim župnim crkvama gdje će sa župnikom skupa moliti za sve pokojne u župi. Poslije zajedničke večernje pobožnosti u župnoj crkvi oglašuju se sva zvona u župi kroz puni sat da svečanom zvonjavom odaju počast pokojnima, a žive će pozvati da se u svojim kućama za to vrijeme mole za svoje pokojne i za sve vjerne mrtve. To su u katoličkim kućama trenuci pijeteta i uspomena. Dobri vjernici za to vrijeme skupa s članovima svoje obitelji oko zapaljene svijeće mole za svoje pokojne rodake i za sve vjerne mrtve.

Dušni dan

U našim krajevima se ova svetkovina zove Mrtvi dan, tj. Mrtvih dan odnosno Dan mrtvih. Kao što se na Svi sveti spominjemo onih pokojnika koji su već prispjeli u nebesku domovinu, tako se na Dušni dan s velikim pijetetom u molitvama obraćamo Bogu za one naše sestre i braću, koji još nisu prispjeli u radost vječnoga života. Molimo za njih da se što prije izbave iz čistilišta. I na Dušni dan poslije jutarnjeg Pozdravljenja opet zvone sva zvona u župi u spomen i u počast vjernim mrtvima i svim pokojnima. Tako su ta dva dana dani kad Crkva moli za vječni pokoj svojih pokojnih članova. Oni koji ne stignu otići na groblje na Svi sveti, učinit će to na Mrtvi dan. Kao na sprovodu, tako i kad vjernici pohađaju groblje, ponijet će sa sobom blagoslovljene „svete vode“. Njom će poškopiti grobove svojih rodaka. A voda je simbol života. Ona vjernika podsjeća i na krštenje kad je rođen na vječni život. Upaljena svijeća podsjeća nas na uskrslog Krista, koji za sebe reče da je Svjetlo svijeta, ali i da oni koji za njim idu neće hodati u tami nego u vječnoj svjetlosti. I vjernici će se na groblju vladati kao i njihovi župnici. Kad stignu u groblje najprije će se pomoliti za sve koji u tom groblju počivaju. A nakon obilaska grobova svojih pokojnika, opet će se pomoliti za sve vjerne mrtve.

Još jedan pogled i još jedna molitva

Kad katolici u Baču krenu kući s groblja, na vratima groblja će se svatko još jednom okrenuti prema groblju, zastat će na trenutak, da se u sabranoj molitvi pomoli za svoje pokojnike, i da im tako upute još jedan oproštajni pogled.

Stjepan Beretić

Braća Blaško i Stevan (Srko) Gabrić, kandidati za odbornike u Skupštini opštine u izbornim jedinicama „Ker“ 23 i 24 i (Blaško) za poslanika u Skupštini Vojvodine u Izornoj jedinici 112 „Subotica VI“:

Amerika u Keru

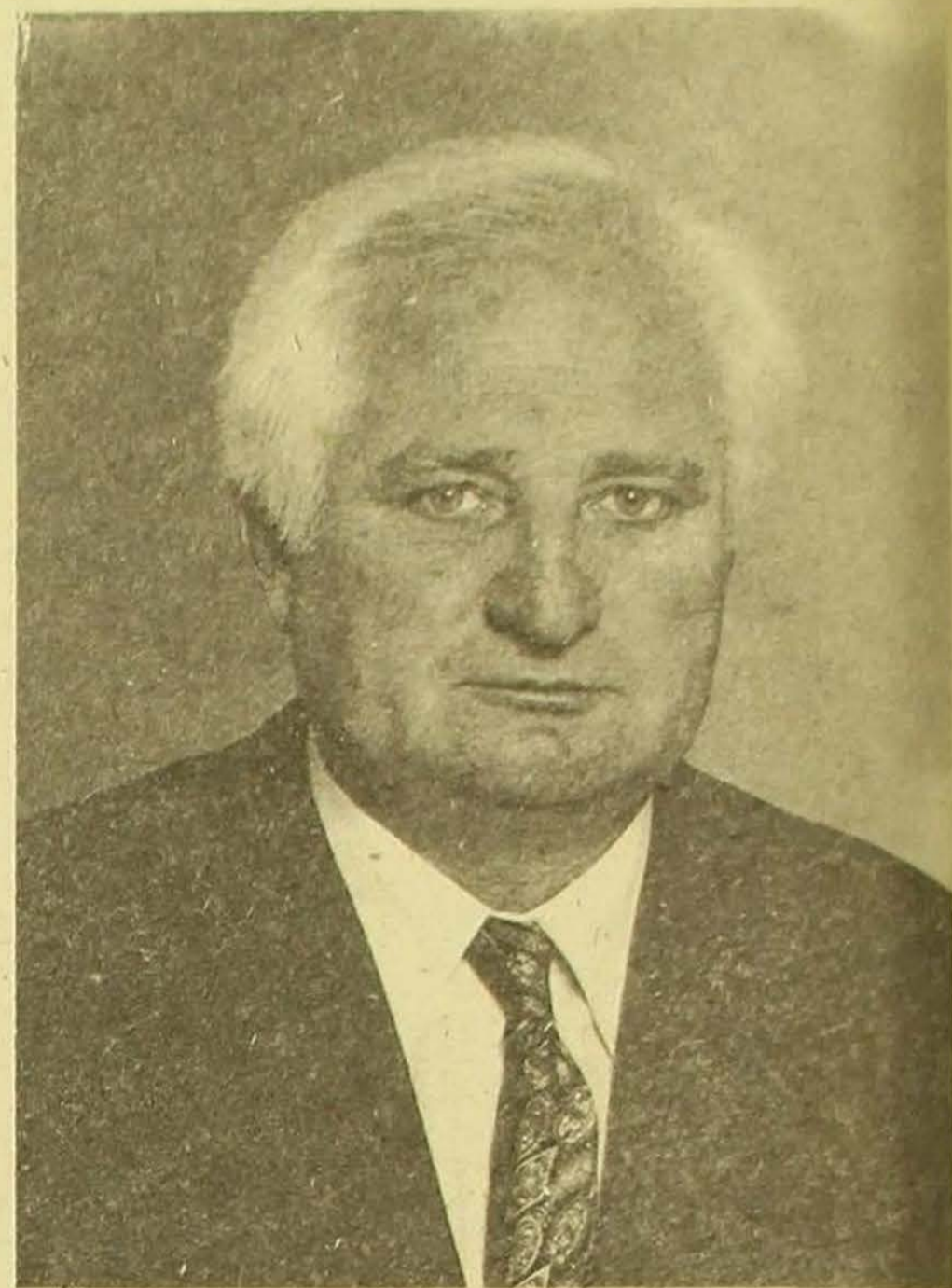
Vratili smo se iz Amerike ne da bi se ovde bavili politikom već da naše znanje, kapital i bogato radno iskustvo, obaveze i odgovornost prenesemo ovom društvu kako bi naša deca, naši mladi, ostali ovde, bili srećni, obezbedili svoju budućnost, a stariima uz njih bilo lepše.

Amerika je tu. Da bi je osetili i ostvarili moramo se, između ostalog, baviti i politikom. Ali ne radi politike same već zbog naše budućnosti, koja je sadržana i skrivena u našoj deci. Nastojaćemo da mladi ostanu tu. To je ne samo naša moralna obaveza već i potreba za njom, jer smo uz naše mlade, mladi smo i mi. Želimo i trudićemo se da zadovoljstvo nađu u radu, sreći, ljubavi prema svemu onome što čoveka čini čovekom. Da njihov rodni kraj sa svojim komšijama dožive kao deo sebe. Svako voli svoj rodni kraj onoliko koliko o njemu brine, a Kerčani, između ostalog, to dobro znaju. Setimo se samo klupica pred našim kućama kad su slobodno i neopterećeno raspravljali kroz divan o svemu i svačemu.

Izbori su pred nama i to je prilika da pokažemo koliko je Ker u nama, a koliko smo i mi u Keru. Braća Gabrić kao rođeni Kerčani žele i nastojće da se imidž Kera nametne svetu.

Blaško Gabrić i vlasnik čuvene štamparije „Globus“, koja zapošljava 50 radnika. Svakodnevno brine ne o njihovoj prošlosti već o njihovoj budućnosti. Garancija da će voditi računa o gradu sadržana je i data u brizi koju vodi o sebi, ali i o drugima.

Stevan Gabrić (Srko) vlasnik je „free shopa“ koji upošljava 35 radnika i kojime nastoji i, nadamo se, uspeva ulepšati našu okolinu od kuhinje, preko sobe do dvorišta. Sa artiklima „free shopa“ osećamo se prijatnije, a time je i naša opšta kultura, za koju se zalažemo, veća. Jer, kultura nisu samo knjige, slike i muzika već i način kako sedimo, kako viljušku držimo, pa i kako hodamo.

Mi smo za to da Kerčani moraju i trebaju hodati uspravno kako im to i dolikuje, a što su nasledili od svojih starih.

Ukoliko budemo izabrani, zalagaćemo se da se subotičke ulice asfaltiraju, da dobiju kanalizaciju, da Subotica dobije status grada koji joj i pripada, da se ukinu takse pri izlasku iz zemlje i na taj način širićemo i našu kulturu u druge zemlje. Borićemo se da banke vrata opljačkanim štedišama staru deviznu štednju, jer je ona njihova, da Jugosloveni postanu konstitutivni narod koji će se osećati „svoj na svome“; da Vojvodina dobije svoju ekonomsku i kulturnu autonomiju, te da iz sopstvenog budžeta obezbedi sredstva za razvoj privrede i poljoprivrede kako bi naši salaši bili ne samo oči ove ravnice već i svetski centri koji će privlačiti svet i na taj način pokazali lepotu, širinu i bogatstvo plodne nam Bačke.

Ukoliko budemo izabrani, nećemo izneveriti ni naša obećanja ni Vaše poverenje. Jer, Kerčani brinu o Keru kao što čovek brine o svojoj porodici.

Žig broj 58

Izdavač: HKC „Bunjevačko kolo“

Adresa uredništva: Subotica

Preradovićeva 4

Telefon: (024) 22-927

Osnivač i glavni i odgovorni urednik:

Vojislav Sekelj

Zamjenik glavnog i odgovornog

urednika: Tomislav Žigmanov

Uredništvo: Lazar Merковиć, Ivan

Rudinski, Nela Skenderović, Dragan

Vidaković

Korektor: Mirko Kopunović

Tehnički urednik: Ivan Hegediš

Tisak: „Globus“, Subotica

List je registriran kod

Ministarstva za informiranje

Republike Srbije pod brojem 1620 od

25. travnja 1994. godine

„Žig“ izlazi svake druge subote

Žiro račun: 46600-678-7-3551

Fenomeni

Svi sveti

Koncem ovoga radnog tjedna stiže nam posljednji mjesec tekuće godine, svojim danom, poznatijim kao danom **Svih svetih** – Prvi studenoga, svjetski dan onih kojih više nema...

Pozna jesen je doista idealna podloga za razmišljanje o najtužnijoj istini življenja, za poimanje smrti. Htjeli mi to priznati ili ne, ona je glavni dio našega obitavanja na zemaljskim prostorima, neumitna konstanta ljudskog postojanja. Prvim danom života pokušamo umirati, surovo ali istinito... Ipak, živjeti je to samo život.

Ovaj pomalo tamni uvodnik posvećujem svima onima kojih više nema; koji su nas napustili ove ili proteklih godina iza nas. Smrt o smrti mora biti prisutna u svima nama u znak štovanja prema našim bližnjima koji su otišli na vječiti počinak, ostavljajući svoje sjene da žive vječnošću u nama. Mrtvih se ne treba plašiti. Samo živih!!!

Na dan **Svih svetih** tisuće ljudi pođe na groblja u „varoši“ i obližnjim selima, ruku punih cvijeća i svijeća. Nažalost, to je jedini dan u godini kada se pojave na obitavalištima mrtvih, iskupljujući svoje „grijehe“ za ovogodišnje nedolaženje. Mnogi će se brzo pokušati opravdati neimanjem vremena, borbom za opstanak u svakodnevici tekućim problemima i njima sličnim. Nažalost, ponovno, to nije opravdan i nivaljan razlog. Problem je u nečem, što spomenutom, što duboko zadire u podsvijest većini od nas. Ljudski strah od smrti. Mitološka trauma ljudskog roda...

Prvi studenog je nešto sasvim drugo. Toga dana kao da nestaje crni plašt smrti, potpuno svečanošću jednog izuzetnog dana u kojem se stapaju duše i sjene svih osoba kojih više nema.

Grobljanski dekor upriličen blještavim sjajem bezbrojnih usplamtjelih voštanica,

znatno odudara od uobičajene sumorne slike, toliko karakteristične za naselja mrtvih. Rano poslijepodne, koje je u studenom već obojeno prvim sumrakom, poprima veličanstveni prizor **spoja života i smrti** u velikoj igri nemirnih plamenova koji obasjavaju tišuća imena koja traju utisnuta u kamen. Varka svjetlosti...

Na dan **Svih svetih** ljudi nisu toliko tužni; groblja odjekuju žagorom svakodnevnih rečenica, ispunjenih uobičajenim trivijalnostima i masovnom pojavom kurtoaznih izljeva vještačkih osjećanja. I svake godine jaz je sve veći između živih i neživih. Vrijeme čini svoje udaljavajući sentiment na marginu svakodnevnosti. Daleko od očiju, zaista postaje i daleko od srca, htjeli to ljudi priznati ili ne. Jer, život mora teći dalje, noseći brige i terete svojim ovozemaljskim podanicima, moreći ih na njihovom putu do vječnog staništa. Upravo zato se ne treba bojati odlaska na groblje. Mrtvi su dio svih nas živih; da nije bilo njih, ne bi ni nas bilo. Ali oni žive svojim neprimjetnim životom u svima nama. Zato je svaka naša posjeta njihovoj vječnoj kući znak da mislimo ponekad malo više na njih. Par minuta sućuti nad njihovim kamenim znamenjima u povremenim vremenskim intervalima tokom godine nije velika žrtva živih u odnosu na mrtve. Oni bi to sigurno vrlo rado učinili za nas. U petak, prvog studenog, na dan **Svih svetih** groblja će ponovo oživjeti, mase roditelja, rodbine i prijatelja udahnuće im dah života. Svijeće će goriti svojim voštanim životom, cvijeće će zamirisati svojim mirisnim življenjem, a mrtvi će zaživjeti ponovno u nama. Ali nemojte čekati sledeći dan **Svih svetih** da bi ponovno obišli svoje bližnje kojih više nema...

Petar Ganimed

Povijest stranke umjerenoga napretka u granicama zakona

Velepoštovani skupe!

Godine 1812. engleski je istraživač i znanstvenik Swifen zastupao užasnu teoriju da se poljski miševi ne razmnožavaju. Tada se nad čitavom Evropom bio nadvio mrak napoleonskih ratova. Znanost je bila pod jarmom bajuneta i militarističkih apetita velikog tiranina Napoleona. Nije dakle čudno što se Francuska akademija znanosti tada nije usprotivila užasnoj teoriji Engleza Swifena, premda Engleska i Francuska nisu živjele u prijateljskim odnosima. Prilike su se promijenile tek nakon bitke kod Waterlooa. Engleska je Francuskoj nametnula Luju XVIII, a engleski znanstvenik Swifen je želio nametnuti francuskim znanstvenicima teoriju da se poljski miševi uopće ne razmnožavaju. Francuska provincija bila je silno ogorčena, a njenom negodovanju pridružili su se i francuski profesori. Francuski znanstvenik Bernard je godine 1816. u dvije uzastopce objavljene knjige nepobitno dokazao da se poljski miševi razmnožavaju u omjeru 1 : 240. Kao što se svugdje nade izdajnik, tako se našao i među Francuzima; profesor Charles Clermont je dvije godine poslije istupio s novom teorijom koja se sasvim podudarala s nazorima Engleza Swifena: da se poljski miševi nipošto ne razmnožavaju i dokazao je to pokusima. Izjavio je:

„Uz neobične financijske žrtve nabavio sam dva poljska miša, stavio ih u kavez i pomno promatrao dvije godine. Nisu se razmnožili.”

Sučaj je pažljivo istražen i izišlo je na vidjelo da su se miševi doduše nalazili u jednom kavezu i da su zaista promatrani dvije godine. Ali bili su mužjaci. Nato se profesor Charles Clermont utopio, skupa sa svojim poljskim miševima, u Seini.

Nakon tih mojih riječi nastala je buka u dvorani i neki je čovjek dojurio k mojem stolu.

„Ovo što pričate je budalaština. Susjedi, hajd' mo ga izbaciti!”

Izbacili su me u trenu, premda sam ih uvjeravao da to nije sve, da još nije kraj i da će ono najbolje tek doći.

Ono najbolje je došlo. Izvaljali su me u blatu na cesti prema Dablicama i bez šešira me tjerali toljagama sve do Vysočana.

To je bio prvi neuspjeh naše Stranke umjerenog napretka u granicama zakona u provinciji. S vremenom su nailazili drugi, što zasigurno svjedoči o slabom razumijevanju kulturnih pitanja.

Utomak iz knjige Jaroslava Haška „Povijest Stranke umjerenog napretka granicama zakona”

Somborska Listopadska nagrada Subotičaninu Laureat Zvonku Bogdanu

Na svečanoj sjednici Skupštine općine Sombor, koja je održana u povodu 52. godišnjice od oslobođenja, dodijeljene su tradicionalne Listopadske nagrade grada Sombora. Među dobitnicima je i naš sugrađanin **Zvonko Bogdan**, poznati estradni umjetnik, koji je prigodom zahvale, istaknuo da se grad Sombor na najljepši način odužio svim Somborcima koji ga nisu zaboravili.

(lj. k.)

Aforizmi

– To je neponovljiv doživljaj. Posle pedeset godina biti ponovo slobodan.

– Svi Srbi će živjeti u jednoj državi, a kasnije će moći i konfederalno da se povežu.

– Ceo svet je protiv naše braće. A sada smo i mi postali deo sveta.

– Predsednik je na najvišem položaju. Sve je bacio pod noge.

– Narod predsednika slepo voli, zato što ne može očima da ga vidi.

– Najveći Srbin dvadesetog veka, vratio nas je u devetnaesti vek.

– Medunarodne institucije ne mogu da zamisle svoj rad bez Srba: Haški sud, na primer.

– Mir je naš prvi ratni cilj.

– Nadali smo se da će ova godina biti bolja sve dok nam to isto nije obećao predsednik Republike.

– Ostvarili smo geslo: svi Srbi bez države.

Aleksandar Čotrić

ELEKTRO-MIX

INSTALACIJE
EL. UREĐAJI
APARATI ZA
DOMAĆINSTVO

MIX
SUBOTICA

Tel: 024 / 35-174
Sonje Marinkovića 31

ČETRNAS/TV/ICA

Budući su izbori pred nama, 3. studenoga Ljeta Gospodnjeg 1996., pa pročitajte, molim vas lijepo, što kaže čl. 88 Zakona o izboru zastupnika u Vijeće građana Savezne skupštine i odmah će vam biti jasno! „Izborna komisija raspodjeljuje mandate primenom sistema najvećeg količnika. Broj mandata koji će dobiti pojedina lista utvrđuje se tako da se ukupan broj glasova koji je dobila pojedina lista u izbornoj jedinici deli brojevima od jedan do zaključno sa brojem koji odgovara broju poslanika koji se bira u izbornoj jedinici. Tako dobijeni količnici razvrstavaju se po veličini, pri čemu se u obzir uzima onoliko najvećih količnika koliko se poslanika bira u izbornoj jedinici. Svaka lista dobija onoliko mandata koliko tih količnika na nju otpada.” Sve je ova jasno kad to pročita, samo se bojim da to ne bi odgonetn'o ni dr. Brčić Kostić čika Mate, naš jedini doktor za matematiku! Svedno, naši stručnjaci iz izbornog štaba tvrdo vjeruju da ćemo biti u prve tri stranke po broju glasova, što bi DSHV-u donijelo jedno mjesto po prvi puta u Saveznoj Skupštini. Dragi moji čitatelji, „zna se” za koga ćete glasovati! I jako je značajno da to kažete i susjedima i rodbini koji ne čitaju baš uvijek svaki broj „Žiga”! Hvala vam!

Žig

U Bosni su, pak, lokalni izbori za općinske skupštine odloženi za proljeće 1997. (ili dalje), tj. za bolja vremena, jer za sada nema ništa od povratka „svatko svojoj kući” kako je to dogovoreno u onoj zrakoplovnoj bazi u USA čiji naziv većina misli da je neki grad iz kaubojskih filmova. To naravno „velikom

svijetu” uopće nije niti od nekakvog značaja, jer gospodin Bill jedino misli o tomu kako će dobiti novi četverogodišnji mandat prvog utorka poslije prvog ponedjeljka u studenome. Lako je njemu, jer izgleda da uživa podršku predsjednika Srbije ili je nekako obrnuto, što tvrdi dio ovdašnje oporbe. Sam Bog zna tko koga podržava i pridržava, ali Clintonu izgleda u ovom trenu jako važna komunistička Titova floskula „ne talasaj”. A nakon što dobije izbore možda će po sistemu „sveci blago dijele” i taj demokratski predsjednik pristati na podjelu Bosne ponesne, jer se njegovim saveznicima Englezima baš nikako ne sviđa da tamo dodu Nijemci umjesto Amera, na dugogodišnji protektorat. A kune u Herceg-Bosni i dinari u Republici Srpskoj ionako i tako, kolaju li kolaju, kao da je ta podjela već de facto i izvršena, a ovo je sve samo višegodišnja komedija del arte za neupućeni svijet koji voli takav cirkus, jel toga i kruha nikad dosta! A „veliki” i tako samo vodi brigu o tomu tko će plaćati kamate na srazmjerni dio Titovog duga i ništa više. Kad već spominjem tog bivšeg genseka, potom doživotnog trostrukog narodnog heroja i predsjednika nesvrstanih, vidio sam neki dan u Beogradu da se sadašnji predsjednik SR Jugoslavije, g. Lilić, nekim velikim zidom ogradio od Kuće cvijeća, da u tu nazovi grobnicu koju sada čuva samo jedan vod običnih vojnika na odsluženju vojnog roka u običnim SMB uniformama, može svatko ući, ali da nigdje niti blizu baš nikoga nema, a kamoli posjetitelja i poklonitelja i da svi dolje prolaze Dedinskim bulevarom ko pored turskog groblja! Sic transit gloria mundi!

Žig

Nobelovu nagradu za književnost dobila je poljska pjesnikinja Wislawa Szymborska. Ova ugledna poslenica na polju književnosti je trideset i pet godina uređivala najvećeg poljski književni list, a čitao sam sa zadovoljstvom i tugom jednu pjesmu koja nekako ovako otprilike glasi: „Posle ratova, netko mora i pokopati mrtve, posle ratova netko mora ponovo podignuti kuće, posle ratova netko mora nanovo zasijati njive i radati, žnjeti, živjeti!” U nas je nedovoljno poznata ali valjda švedski akademici znaju kome da ju najvredniju nagradu u svijetu za književnost! I samo zbog citirane pjesme je zaslužila, jer sve je to o čemu pjeva tako blizu oko nas! Ovo je bio uspješan izbor!

Žig

Diplomati nižih, srednjih i viših partijskih škola, potom narodni čuvari i zaštitnici, a po potrebi i jurišnici, nanovo su se popljuvali u kesu, a i šire. Kolegijumalni anonimusi nadalje se kriju iza skuta glodura koja je pak dama, i kao takva, znajući da sam gentleman vrlo dobro zna da je neću tužiti sudu e a za Hadži-Struju to ćemo vidjeti jer ne može se jedno pisati prestolničkom listu a drugo brljaviti u lokalnu. O tempora, o mores, što kaže jedan moj prijatelj, božji čovjek, kad je gl. ured. bio Miroljub S. Vučinić i pljuvanje je bar imalo nekakav nivo ili razinu. „Šta da se radi” od Černjiševskog, ka ste za „Idiota” od Dostojevskog! Idu dani. e ni tu pesmu baš nevolim! Fajront!

Milivoj Prčić

Pravnički kutak

Izorno pravo (II.)

– raspodjela mandata

Jedan od najvažnijih elemenata pravne regulative izbornog procesa jest raspodjela mandata na izabrane kandidate.

Kod uninominalnih ili pojedinačnih izbora u svakoj se izbornoj jedinici bira samo jedan predstavnik. Naglasak je na izboru osobe, pa su **izborne jedinice male.** Predstavnikom postaje onaj koji dobije većinu glasova, koja može biti apsolutna (više od polovice ukupnog broja glasova) ili relativna (više u odnosu na ostale). Temeljni je problem što većinski sustav (i kod uninominalnih izbora i kod glasanja po listama) **ne odražava pravu volju biračkog tijela (100% mandata u izbornoj jedinici može dobiti lista koja je dobila primjerice samo 30% glasova)**, ali se njime postiže stabilnost vladanja.

Ako se u jednoj izbornoj jedinici bira više predstavnika **izborne jedinice su veće**, moguće je podijeliti izbornu jedinicu na više izbornih kotarova (srezova), u kojima se vrše uninominalni izbori. Međutim, češći je slučaj (kako će biti i u izborima koji će biti za koji dan) da se **više kandidata iz izborne jedinice biraju po listama.** Pri davanju glasova naglasak je na izboru partijske liste. Ovdje se **mandati mogu raspodijeliti prema većinskom ili proporcionalnom sustavu.**

Prema većinskom sustavu ona lista sa kandidatima koja je dobila najviše glasova (računato apsolutno ili većinsko) dobiva sve mandate. **Razmjerni (srazmerni) ili proporcionalni sustav** načelno znači da svaka kandidatska lista dobiva onoliko postotak mandata koliko je postotaka biračkog tijela glasovalo za nju. Sustav je pravičan jer odgovora volji biračkog tijela, ali zbog prevelikog političkog šarenila može paralizirati rad predstavničkog tijela, pa su zbog toga određeni donjnj limit glasova da bi neka lista mogla sudjelovati u raspodjeli mandata (primjerice 5% na saveznim i republičkim izborima). Prevelikim „izbornim pragom” praktički se eliminira oporba i osobito manje stranke. Proporcionalni sustav primjenjuje se u izboru Vijeća građana Skupštine SRJ i na republičkim izborima. Najpoznatije varijante proporcionalnog sistema su sustav izbornog količnika i d'Hondtov sustav.

Prema sustavu izbornog količnika, broj predstavnika koji jedna lista dobiva u izbornoj jedinici utvrđuje se pomoću izbornog količnika. On se dobija tako što se ukupan broj birača izborne jedinice podijeli ukupnim brojem predstavnika koje daje ta izborna jedinica. Koliko puta se tako dobiveni količnik sadržava u broju glasova koji je dobila lista, toliko se njenih kandidata smatra izabranim.

Npr. na 200.000 birača jedne izborne jedinice bira se 5 zastupnika, što znači da je izborni količnik 40.000. Ako bi na izborima partija A dobila 122.000 glasova, partija B – 44.000 glasova a partija C – 36.000, strogo primjenom izbornog količnika bi A lista do-

bila 3 mandata, B lista 1 mandat a C lista nijedan. Zato se vrši **korekcija metodom najvećeg ostatka**, te se jedno mjesto daje listi koja ima najveći ostatak, drugo mjesto (ako postoji) daje se listi koja je sljedeća po ostatku itd. U iznetom primjeru lista C će dobiti peti mandat.

Prema sustavu belgijskog profesora **matematike d'Hondta** (d'Ont), ukupni broj glasova koje su dobile pojedine liste dijele se 1, 2, 3, 4 itd, dok se ne dobije broj predstavnika koje bira izborna jedinica. Dobiveni rezultati sređuju se po veličini, pa se onoliko najvećih rezultata uzima u obzir koliko se predstavnika neke izborne jedinice treba odabrati.

Npr. izborna jedinica bira 5 zastupnika, glasovalo je 160.000 birača. Lista A je dobila 62.000 glasova, lista B – 46.000, lista C – 34.000 a lista D – 18.000. Dijelevši dobiven rezultate sa 1, 2, 3 dobiva se ova situacija:

A	B	C	D
62.000	46.000	34.000	18.000
31.000	23.000	17.000	9.000
20.666	15.322		

Mandate će dobiti prvih pet rezultata: lista A – 2, lista B – 2, lista C – 1, lista D nijedno mjesto.

Izloženo predstavlja čiste teoretske metode koje se u praksi mogu modificirati na razne načine, čemu su dobar primjer naš nastupajući izbori, kada je velikim brojem izbornih jedinica proporcionalni sustav iskrivljen i više slični većinskome.

(j. š.)

Poštovani sugrađani!**GLAS ZA NAS, ŠANSA I ZA VAS**

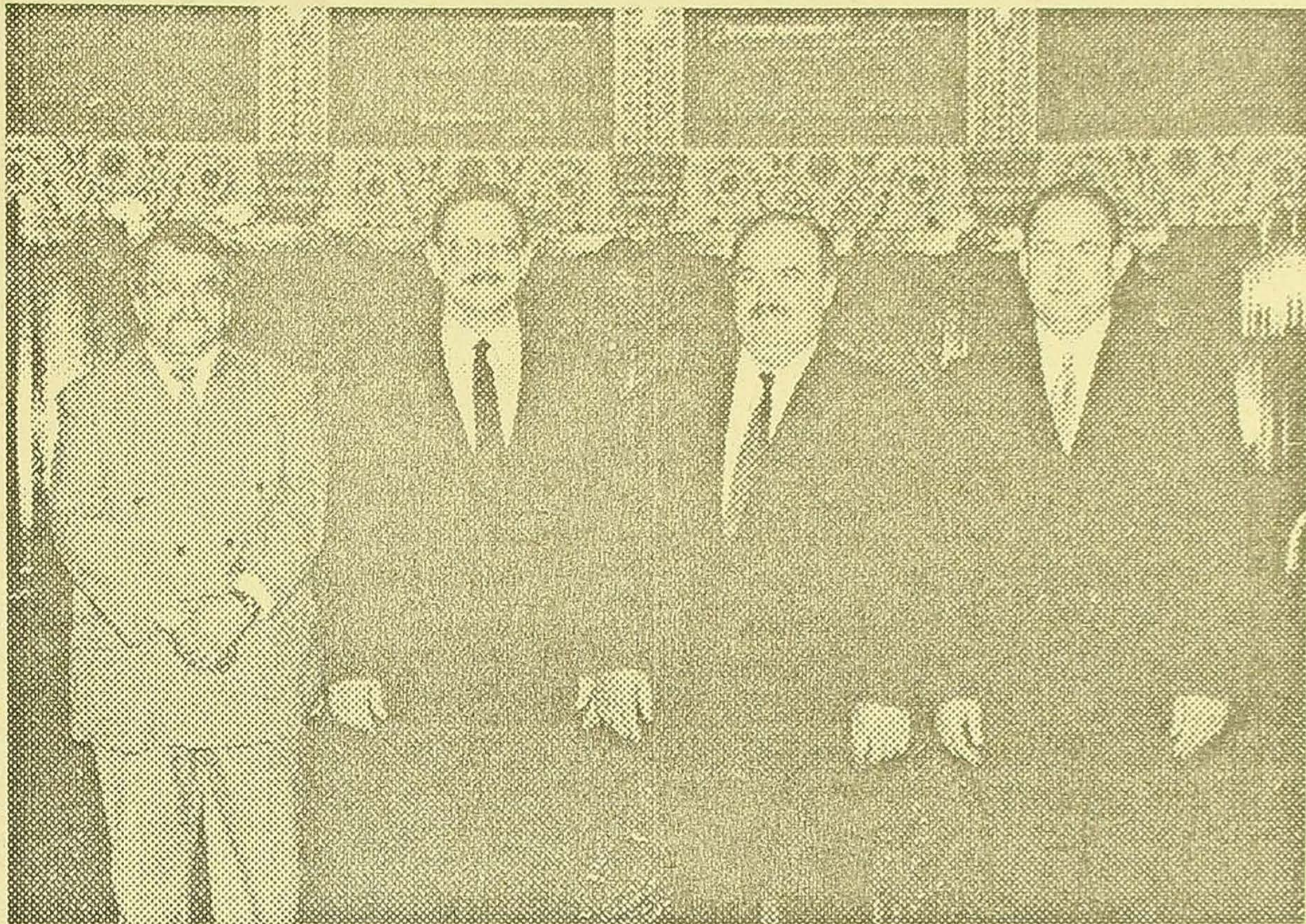
U nedjelju, 3. studenoga su izbori. Biramo naše predstavnike, odlučujemo o našoj sudbini! Prošla su vremena kada su drugi odlučivali. Sada odlučujemo mi, našim glasovima! Ne očekujte da drugi to čine umjesto vas. Tko ne čini ništa za sebe, nitko mu ne može pomoći. Stoga – iskoristite mogućnost!

Prije no što uzmete olovku u ruke, dobro razmislite: tko je kriv za rat, za nemaštinu, za nas je sve manje i manje, za nezaposlenost, za egzistencijalnu nestabilnost, za nepoštovanje ustavnih prava. U Subotici su ocvarena sredstva odnose se za Beograd, naše kulturno blago je centralizirano, direktori naših škola, ustanova, tvornica... nisu na izbor – Beograd ih imenuje!

Vojvodina se, izgleda, voli na različite načine. Oni koji je izrabljuju godinama, sada je dva tjedna vole na izbornim plakatima. Sme suncokreta, koji se žuti na plakatima, žalost nije Vlada osigurala. Neka svatko samo voli svoje, to je dovoljna garancija da oštuje tude!

Posljednjih tjedana mogli ste čuti bezbroj obećanja od bezbroj stranaka. Savez vojvodanskih Mađara svoja obećanja bazira na realnosti i na dosadašnjim rezultatima. Mi ne dajemo obećanja koja ne možemo ispunjavati. Ne hvalimo se rezultatima koje nismo postigli.

Naši savezni zastupnici zalagat će se za rješavanje pitanja svih manjina, za decentralizaciju, za demokraciju, za razvoj i gospo-

darsku stabilnost države. Građani moraju imati pravo sami raspolagati sredstvima koja su ostvarili, kako bi ona bila raspoređena na pravo mjesto i na pravi način, po potrebama građana i u njihovom interesu.

To ćemo imati u vidu i na razini lokalne samouprave. Njeno nesmetano funkcioniranje u cilju zadovoljavanja vitalnih interesa svih građana, bez obzira na nacionalnu, partijsku ili vjersku pripadnost. Mi smo uvijek

bili za mir, za razvoj, za suživot i ekonomski prosperitet, za stvarnu autonomiju Vojvodine čak i tada kada su nas zbog toga osuđivali.

Zahtijevamo status grada, kontrolu nad privredom, privatizaciju, kvalitetnu reformu obrazovnog sistema, uvjete za očuvanje i njegovanje nacionalnog identiteta svih manjina.

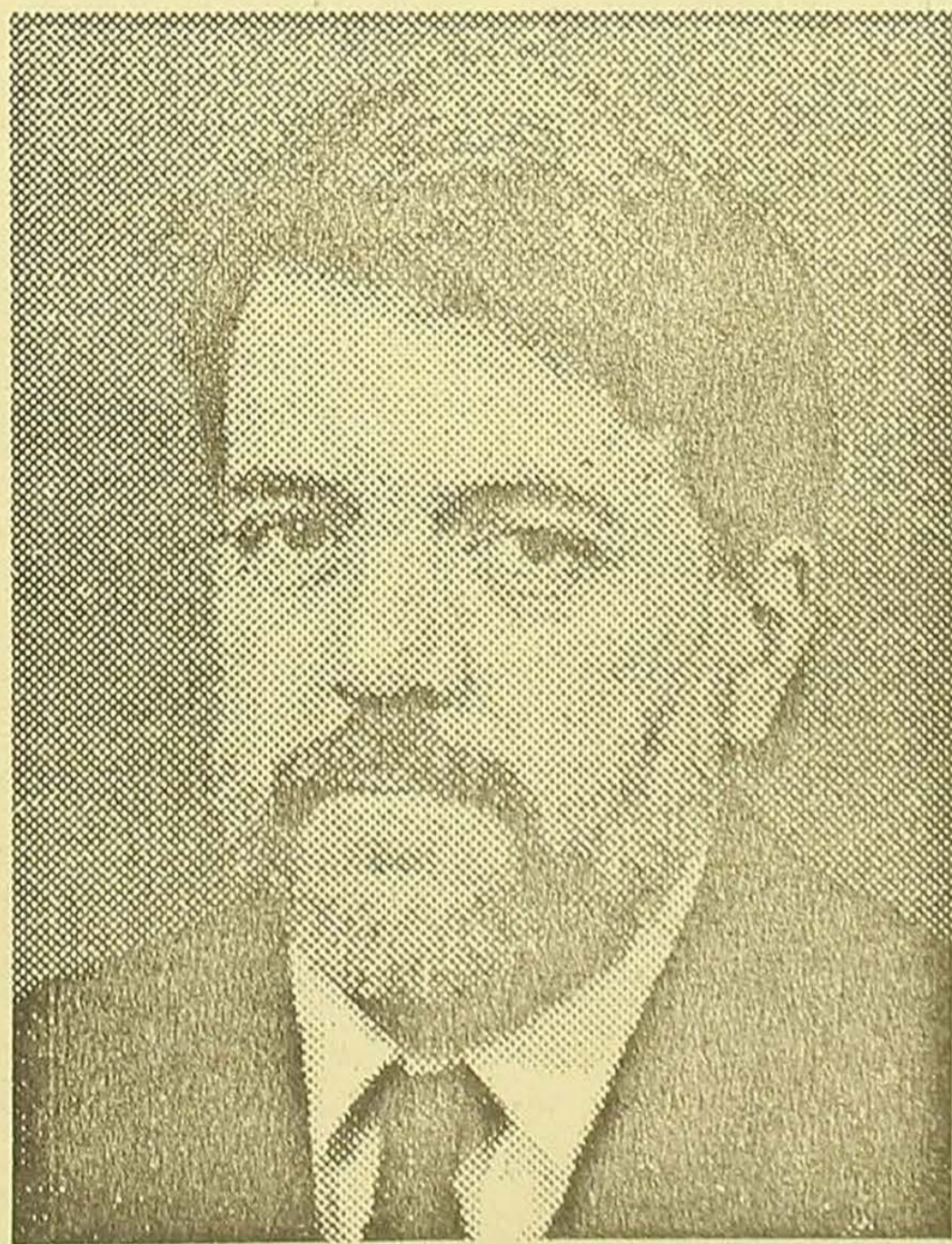
Savez vojvodanskih Mađara

"Fidelinka" prihvatila zahteve zemljičaradnika Primese iznad 6% će biti splaćene zemljičaradnicima

Prilikom ovogodišnjeg otkupa pšenice prema velikom broju proizvođača učinjena je strašna nepravda na taj način što im se na nečistoće i primese skida velika količina zra. Izraženo u procentima čak u nekim slučajevima i do 26,8 %. O ovome, kao i tome da je Narodna seljačka stranka u Subotici inicirala akciju i istu vodila do kraja, u pomoć Saveza građana Subotice, Lige seljaldemokrata Vojvodine i Nezavisnog sindikata Srbije, Kluba u Subotici, objavljuje se u „Žigu“ u brojevima 54 i 56.

Nakon dugih natezanja i neizvesnosti da će proizvođači koji su predali pšenicu u „Fidelinku“ biti oštećeni stigla je informacija da proizvođači mogu podneti zahtev za isplatu naknade zbog smanjenog kvaliteta pšenice. Isplata naknade će se vršiti po ceni od 0,65 din/kg u roku od 8 dana po prijemu zahteva, za primese iznad 6%. Zahtev se podnosi na obrascu koji se može dobiti u poslovnoj jedinici „Fidelinka koop“ ili u sirovinom sektoru DD „Fidelinka“.

Mr Ivan Rudinski

SUBOTICA...VOJVODINA...EVROPA....

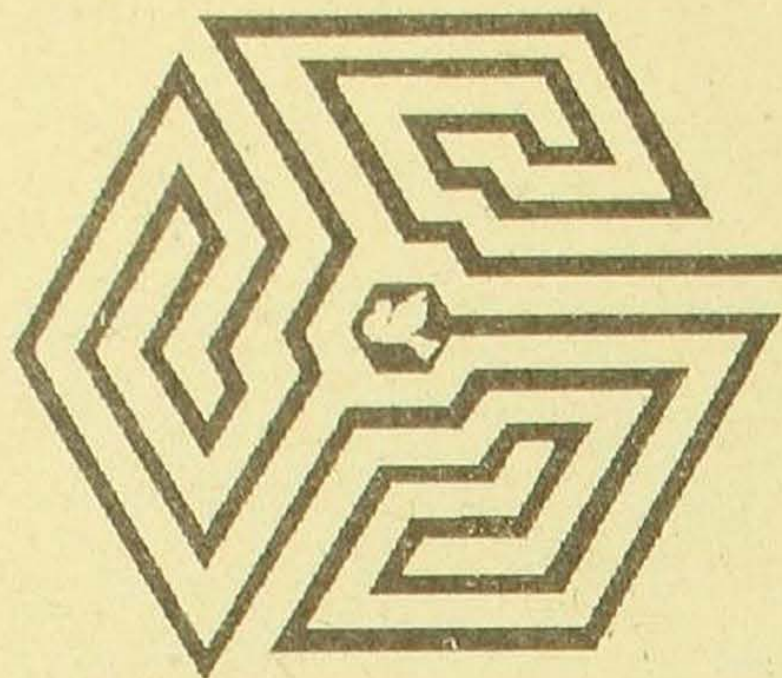
Uvek kad su me pitali ko sam, rekao sam da sam Subotičanin, zatim sam kazao da sam VOJVODANIN i GRAĐANIN JUGOSLAVIJE.

Pitali su me i koje sam nacionalnosti, prvo sam ćutao, posle sam rekao da sam Mađar, to sam što jesam, ne stidim se toga.

Kad sam upisao Arhitektonski fakultet u Beogradu, celo vreme mi je bio na umu rodni grad. Želja da ga učinim lepšim i plemenitijim me je podstakla da svoje stvaralačke napore usmerim ka sredini odakle sam ponikao. Subotica je bila, i ostala za mene najmiliji grad.

Kada su me izabrali za poslanika u Skupštinu Vojvodine, odmah sam rekao da sam Subotičanin i Vojvodanin, da se zalažem za redefiniciju Vojvodine, i ne slažem se sa položajem u kakav su nas doveli.

Svi smo mi građani Srbije i niko nam to ne treba govoriti. Suboticu su stvorili naši pretci, pre svega Bunjevački-Hrvati i Mađari, i to ne smemo zaboraviti. U svetu ovaj prepoznatljiv grad naša Subotica je rezultat zalaganja, rada i politike ova dva naroda. Zato ne trebamo nasedati praznim pričama, jer mi smo hiljadu godina zajedno, i treba da budemo zajedno u sledećih tisuću godina.

**САВЕЗ ГРАЂАНА СУБОТИЦЕ
SAVEZ GRAĐANA SUBOTICE
SZABADKAI POLGÁROK SZÖVETSÉGE**

KANDIDATI ZA IZBOR ODBORNIKA U SKUPŠTINU OPĆINE SUBOTICA
DRAGAN ROKVIĆ, M. Z. „Centar I.”,
Izborna jedinica br. 2

ATTILA GYŐLAI, M. Z. „Centar II.”,
Izborna jedinica br. 3

EDIT IZRAEL, M. Z. „Centar II.”, Izborna jedinica br. 4

ILIJA ŠUJICA, M. Z. „Centar III.”, Izborna jedinica br. 5

VLADIMIR POKORNIĆ, M. Z. „Centar III.”, Izborna jedinica br. 6

DRAGAN POPOVIĆ POP, M. Z. „4. srpanj”, Izborna jedinica br. 7

TIBOR RÉHM, M. Z. „4. srpanj”, Izborna jedinica br. 8

ZOLTAN ZOMBORI, M. Z. „Zorka”, Izborna jedinica br. 12

CSABASANTA, M. Z. „Zorka”, Izborna jedinica br. 13

SANDOR NAGY, M. Z. „Peščara”, Izborna jedinica br. 14

ZLATKO PRČIĆ, M. Z. „Novo selo”, Izborna jedinica br. 18

Mr. STEVAN MOLDOVAN, M. Z. „Novo selo”, Izborna jedinica br. 17

MIRKO BAJIĆ, M. Z. „Mali Bajmok”, Izborna jedinica br. 19

IVAN GURINOVIĆ, M. Z. „Mali Bajmok”, Izborna jedinica br. 20

ŠANDOR KALMAR ŠAJO, M. Z. „Gat”, Izborna jedinica br. 22

STEVAN GABRIĆ SRKO, M. Z. „Ker”, Izborna jedinica br. 23

BLAŠKO GABRIĆ, M. Z. „Ker”, Izborna jedinica br. 24

SLOBODAN KUSTUDIĆ, M. Z. „Prozivka”, Izborna jedinica br. 25

PETAR PEĆERIC, M. Z. „Bajnat”, Izborna jedinica br. 28

ZVONIMIR LASLO, M. Z. „Aleksandrovo”, Izborna jedinica br. 29

Dr STEVAN VASILJEV, M. Z. „Novi grad”, Izborna jedinica br. 32

LAJČO MAMUŽIĆ, M. Z. „Novi grad”, Izborna jedinica br. 33

STEVAN PLESTOVIĆ, M. Z. „Kertvaroš”, Izborna jedinica br. 35

IGOR MEĐANSKI, M. Z. „Kertvaroš”, Izborna jedinica br. 36

ANTAL LOVAS, M. Z. „Željezničko naselje”, Izborna jedinica br. 37

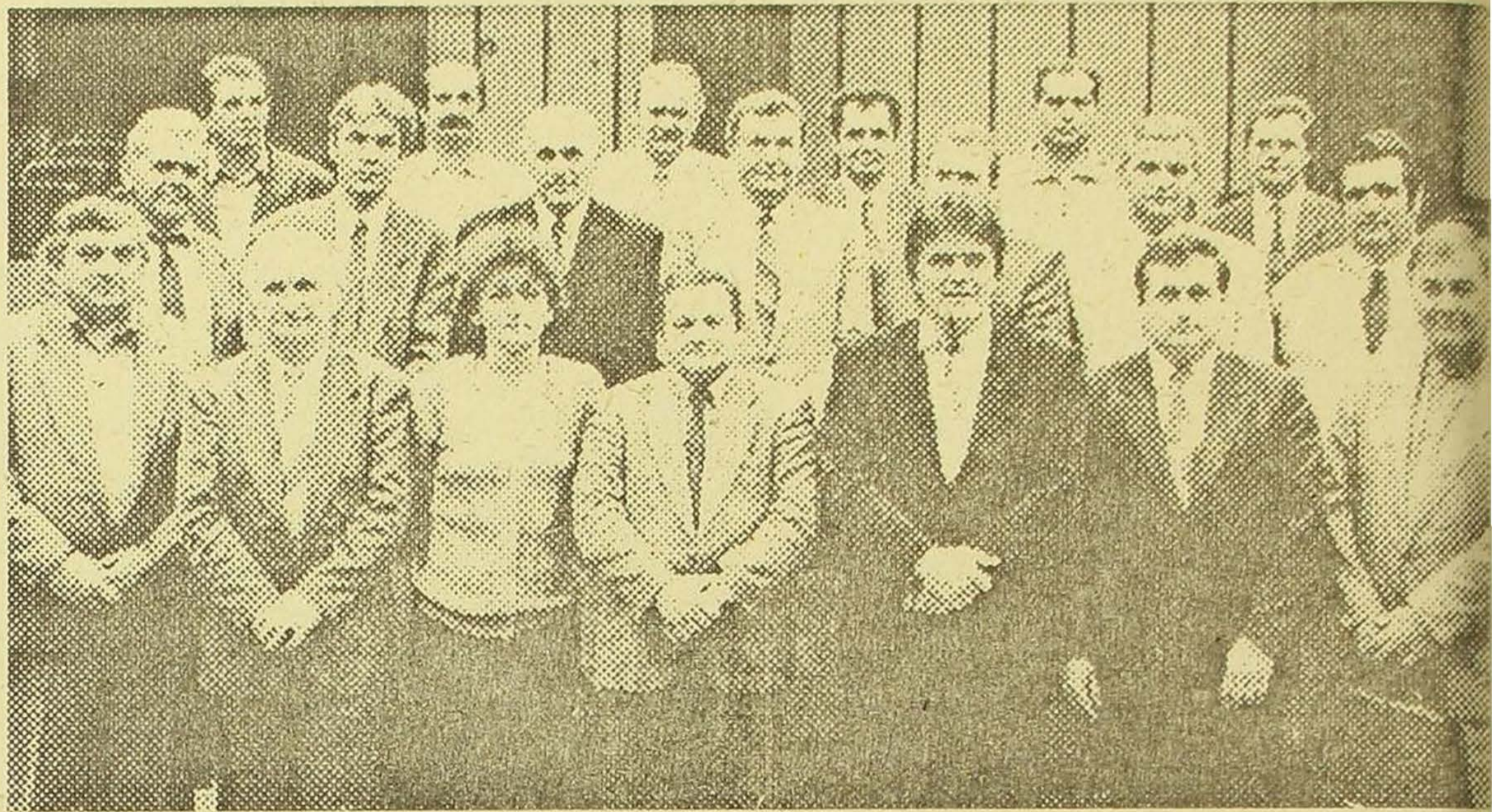
LASZLO VARGA, M. Z. „Mali Radanovac”, Izborna jedinica br. 41

JOZSEF CSIKOS, M. Z. „Mali Radanovac”, Izborna jedinica br. 42

ROBERT NAGY NEMEDI, M. Z. „Palić”, Izborna jedinica br. 44

GEORGINA PALFI, M. Z. „Palić”, Izborna jedinica br. 46

MARINKO BEDEKOVIĆ, M. Z. „Ljutovo”, Izborna jedinica br. 66

Kandidati Saveza građana Subotice:

„Mi smo ekipa, tim, mi živimo isti život, mi imamo iste potrebe, iste interese i iste ciljeve. I zato nema potrebe da ispod slike pišete imena!
Mi smo Savez Građana, mi smo Subotica!”

BAJIĆ MIRKO
SUBOTICA VII/111
Kandidata podržava
Narodna seljačka stranka

BOŠNJAK IVAN
SUBOTICA VI/112
Kandidata podržava
Narodna seljačka stranka

Vojvodina je bila jedan od najrazvijenijih delova i nekadašnje i današnje Jugoslavije, i to ne samo zato što je ovo plodna ravnica, nego još više – zato što su ovde ljudi vredni, radni, poštteni, zato što kombinuju trud, znoj i napore sa znanjem, stručnošću, sa onim što su naučili u svetu – i što vredno rade za svoju porodicu, za svoj grad, za svoju zemlju.

Subotičani nikad nisu žalili kada je trebalo nekome pomoći, kada je trebalo solidarizirati se sa drugima koji imaju manje ili ih je pogodila neka nesreća, niti bi to izbegavali danas. Ali sada su stvari otišle predaleko: Subotica je postala krava muzara za

koju oni koji je muzu – uopšte ne brinu da li joj ostaje dovoljno da preživi kako bi i su mogla da daje mleko!

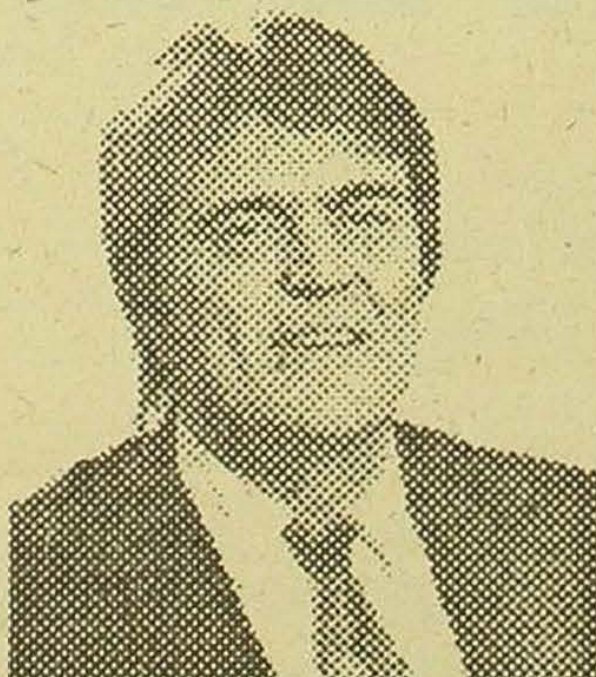
Skupština Vojvodine danas, nažalost, ima vrlo malo ovlašćenja. U najboljem slučaju – daje predloge i sugestije republičkoj Skupštini. Drugim rečima, ni Vojvodina nije u boljem položaju nego što je Subotica.

Mi, međutim, sa svoje strane, kao kandidati Saveza građana Subotice za pokrajinsku Skupštinu – želimo ne samo da Subotica dobije status grada i time više para za sopstvene potrebe, za školstvo,

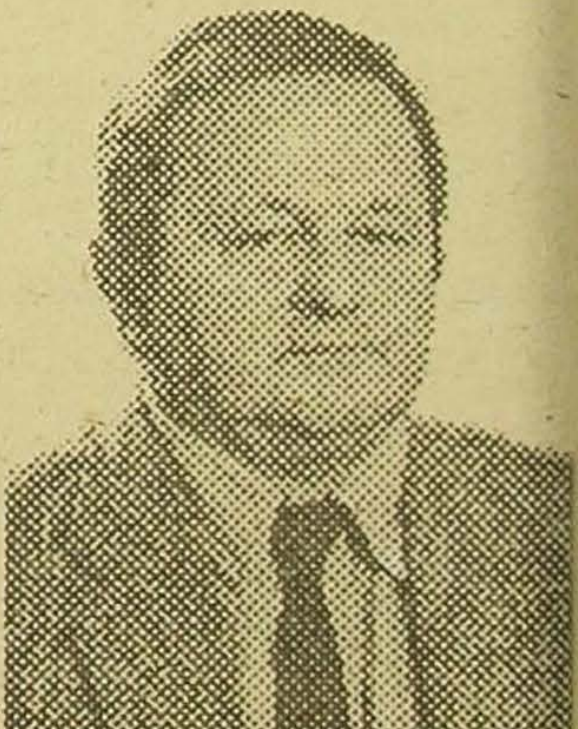
zdravstvo, kulturu, sport, razvoj komunalija itd, nego želimo i da Vojvodina bude prava autonomija koja će se razvijati po logici regiona koji se međusobno povezuju.

Nemamo nameru da od Vojvodine pravimo državu, ali isto tako nemamo nameru da dozvolimo da se ona raubuje i iskorišćava na najgrublji način.

Zato se i kandidujemo da bi i lično, sopstvenim snagama pokušali da doprinesemo da Subotica bude Subotička a Vojvodina vojvodanska.

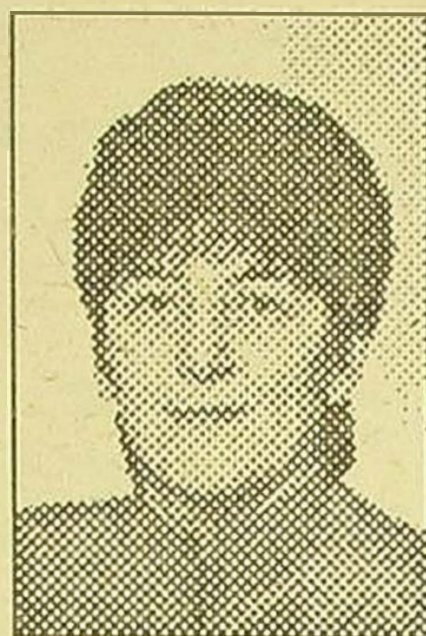
ŠUJICA ILIJA
SUBOTICA III/109

PLESTOVIĆ STEVAN
SUBOTICA IX/115

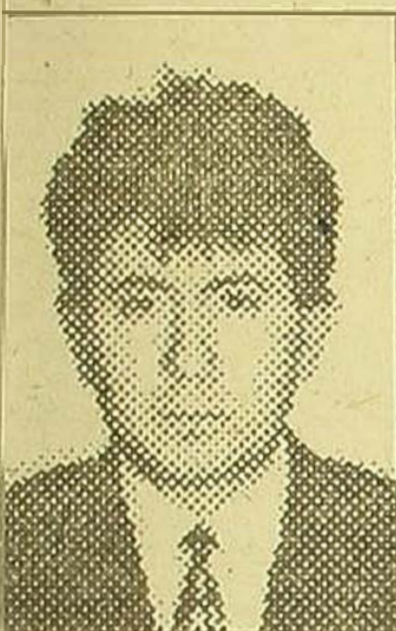

PRČIĆ MILIVOJ

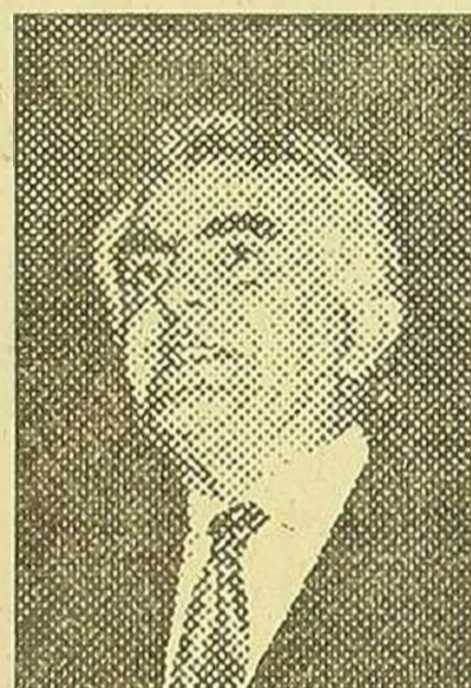
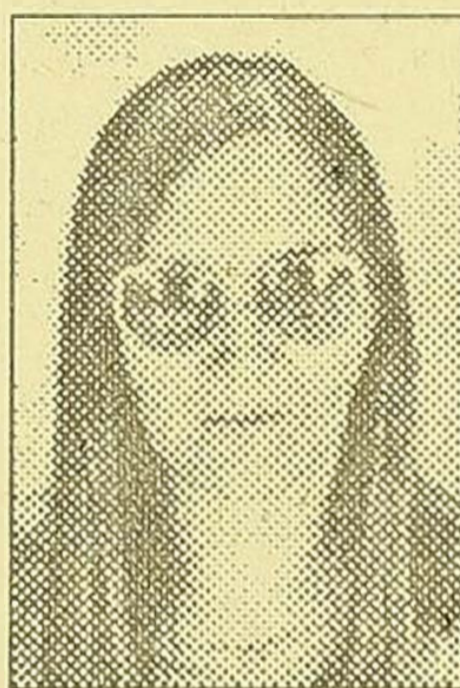
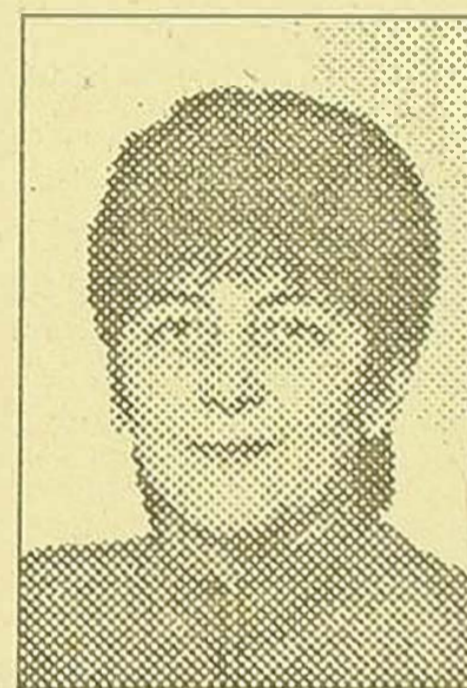
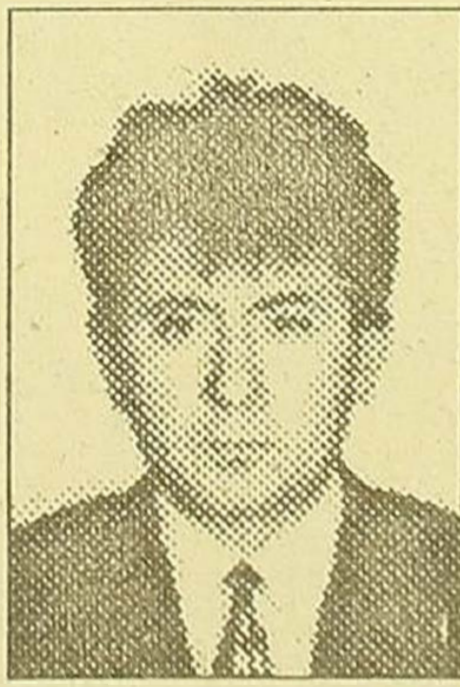
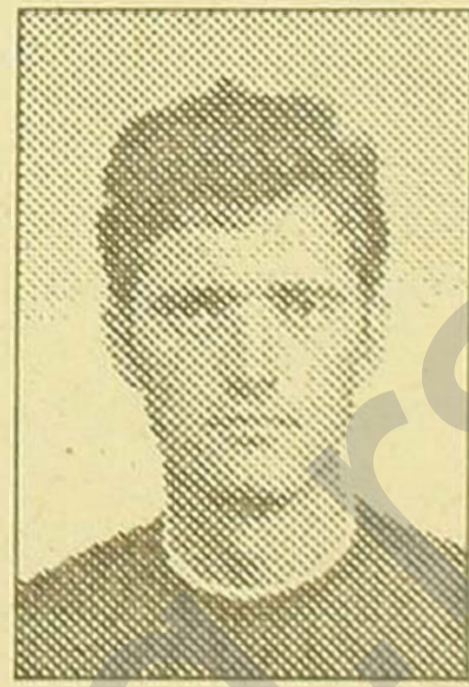
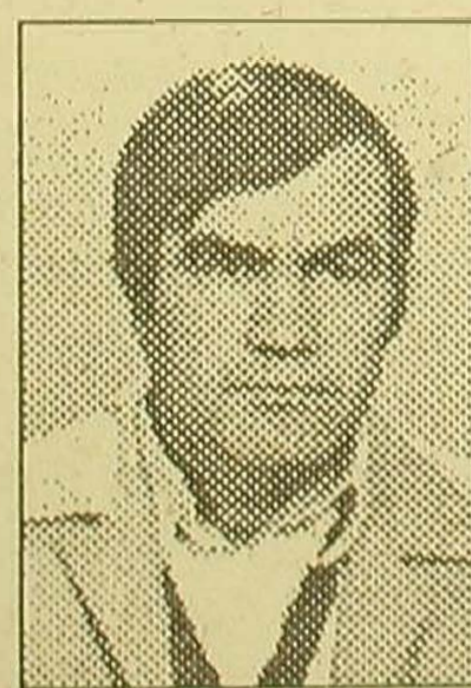
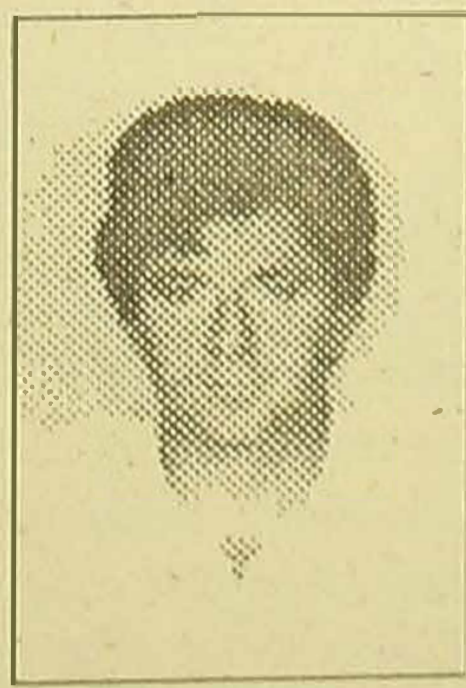
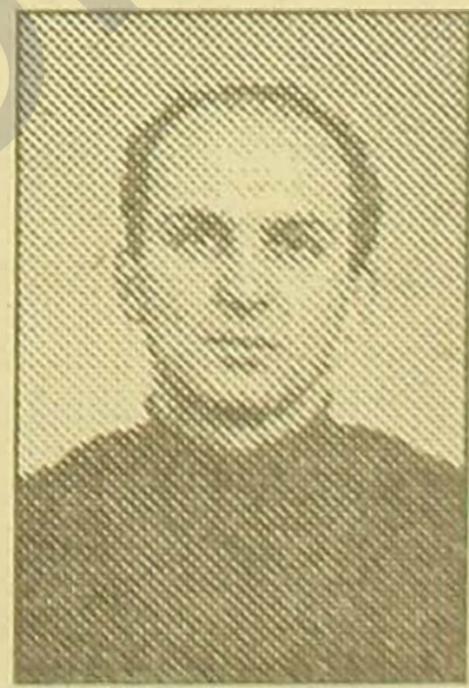
ČOVIĆ MARIJANA

LISTA ZA VIJEĆE GRAĐANA SAVEZNE SKUPŠTINE DEMOKRATSKOG SAVEZA HRVATA U VOJVODINI BELA TONKOVIĆ

KUNTIĆ PETAR
SUBOTICA IV/110KUJUNDŽIĆ STANKA
SUBOTICA VI/112ANIŠIĆ JOSIP
SUBOTICA II/108

KANDIDATI ZA POSLANIKA SKUPŠTINE AP VOJVODINE

KANDIDATI ZA ODBORNIKE SKUPŠTINE OPĆINE SUBOTICA

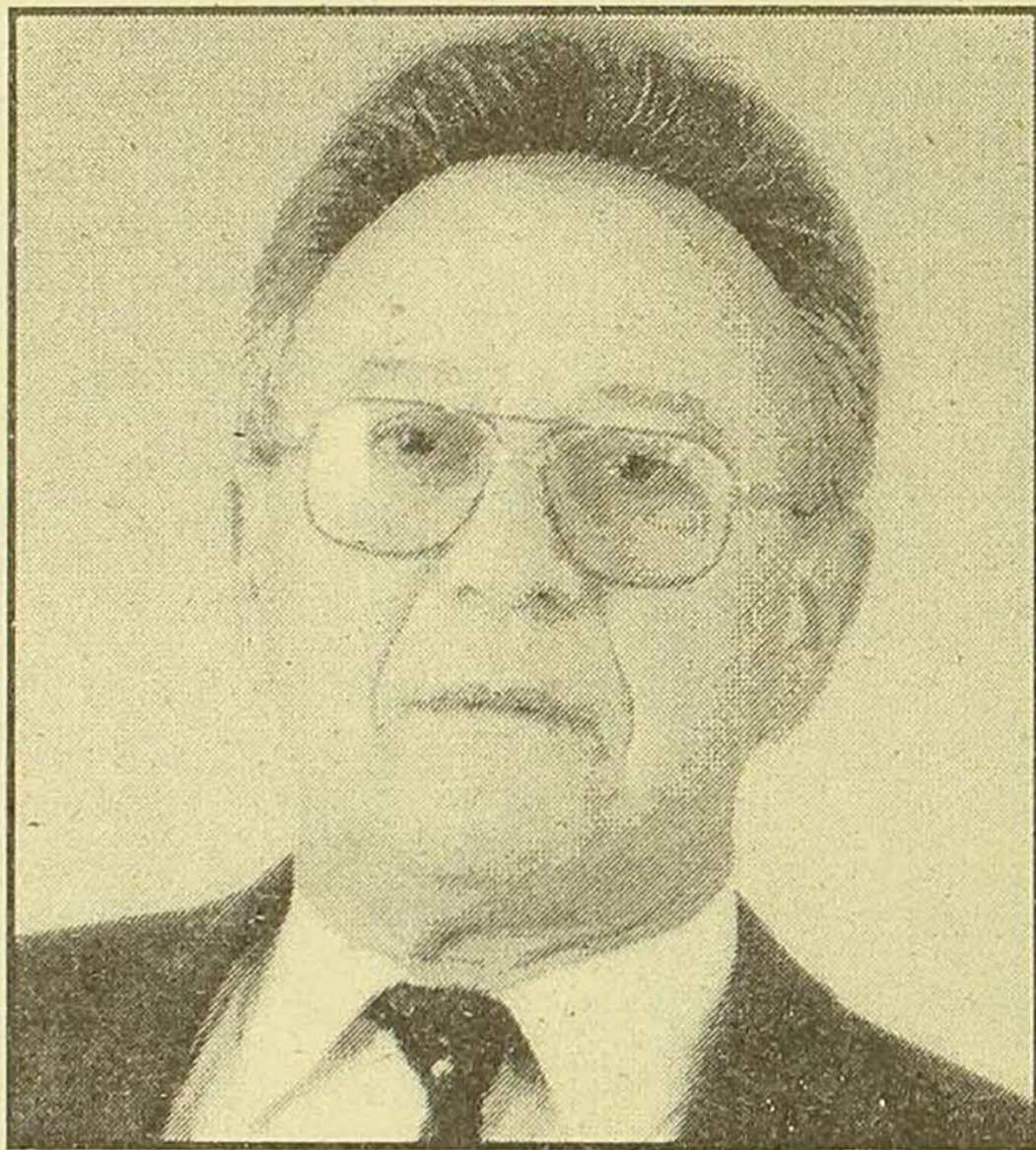
PRČIĆ MILIVOJ
Centar II/4VOJNIĆ HAJDUK LAZAR
Centar III/6IVKOVIĆ BELA
Novo selo III/18IFKOVIĆ ZLafa
Mali Bajmok I/19ČOVIĆ MARIJANA
Mali Bajmok II/20BAČIĆ MARTIN
Gat I/21ČOVIĆ IVAN
Bajnat 28KUJUNDŽIĆ STANKA
Gat II/22TONKOVIĆ BELA
Ker I/23KUNTIĆ PETAR
Ker II/24ANIŠIĆ JOSIP
Aleksandrovo I/29GABRIĆ MARTIN
Aleksandrovo II/30ROMIĆ STANKO
Bikovo 50DULIĆ JOSIP
Stari Žednik 57STIPIĆ IVAN BRACO
Đurđin 58NADHEĐEŠI ANTUN
Mala Bosna 63BERBEROVIĆ MARKO
Tavankut I/64BENČIK PETAR
Tavankut II/65

Na sporazumu u budućnost

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini na ovim izborima sudjeluje na općinskoj, pokrajinskoj i saveznoj razini. Subotička podružnica je predizbornu aktivnost krunisala utvrđivanjem liste od 18 kandidata za odbornike u Skupštinu općine u Subotici, 3 kandidata za zastupnike u Skupštinu Vojvodine i potvrđivanjem liste kandidata za izbor zastupnika u Vijeće građana Savezne Skupštine.

Mi smo izbor kandidata obavili na suvremeni, demokratski način u dogovoru sa članovima i simpatizerima u našim mjesnim organizacijama. Od ovakvog načina izbora kandidata očekujemo odgovarajući uspjeh, jer oni našim članovima i simpatizerima nisu nametnuti; oni su ih predložili. Ta želja je

potvrđena i skupovima za promociju tih kandidata u pojedinim mjesnim organizacijama: 26. X. na Đurđinu, 27. X. u Maloj Bosni i na Bikovu, 28. X. u Gatju, 29. X. u Aleksandrovi i 31. X. u Tavankutu.

Naglasak naše želje stavljamo na izbor odbornika u Skupštinu općine, jer nam je cilj i da sudjelujemo u osmišljavanju i donošenju odluka, koje će najviše odgovarati interesima našeg članstva, odnosno interesima bunjevačkih Hrvata. To je želja naših članova i simpatizera i stoga očekujemo da će tu želju potvrditi izlaskom na izbore, da će i druge potaknuti na to, i da će glasovati za kandidate Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini.

Poruka izbornog štaba subotičke podružnice našim članovima i simpatizerima je da glasuju za naše kandidate, jer će tako pomoći našoj želji da ubrzamo ostvarenje političkih ciljeva, obuhvaćenih u Sporazumu o normalizaciji odnosa između Savezne Republike Jugoslavije i Republike Hrvatske. **Zato: birači glasovanjem za kandidate Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini glasujete za naš cilj – oživotvoriti provedbu Sporazuma u svim njegovim pojednostima!**

Alojzije Stantić

Milivoj Prčić, kandidat za Vijeće građana Savezne skupštine Na Sporazumu gradimo – našu kulturnu autonomiju!

Vojvodanski Hrvati, Bunjevci i Šokci, izlaze na Izbore 1996. za saveznu, pokrajinsku i općinsku skupštinu sa željom i nadom da će uspjeti dobiti svoje zastupnike na svim razinama.

U saveznoj skupštini – Vijeću građana, postoje sve šanse da imamo jednog zastupnika čija bi obveza bila aktivno sudjelovanje u donošenju Sporazuma o uzajamnom priznavanju manjina između SR Jugoslavije i Republike Hrvatske; nadalje izrada Zakona o manjinama ili manjinskoj samoupravi kao i pratećih podzakonskih akata.

U skupštini AP Vojvodine, glasamo za tri zastupnika koji će se boriti da se pitanje naše kulturne autonomije i konkretno razradi i institucionalizira jer smo autohtono vojvodansko stanovništvo – a što tražimo za sebe, priznajemo i drugima! Mora se čuti i naša riječ na svim medijima koji se emitiraju iz Novog Sada (čiji je sastavni dio i Petrovaradin!)

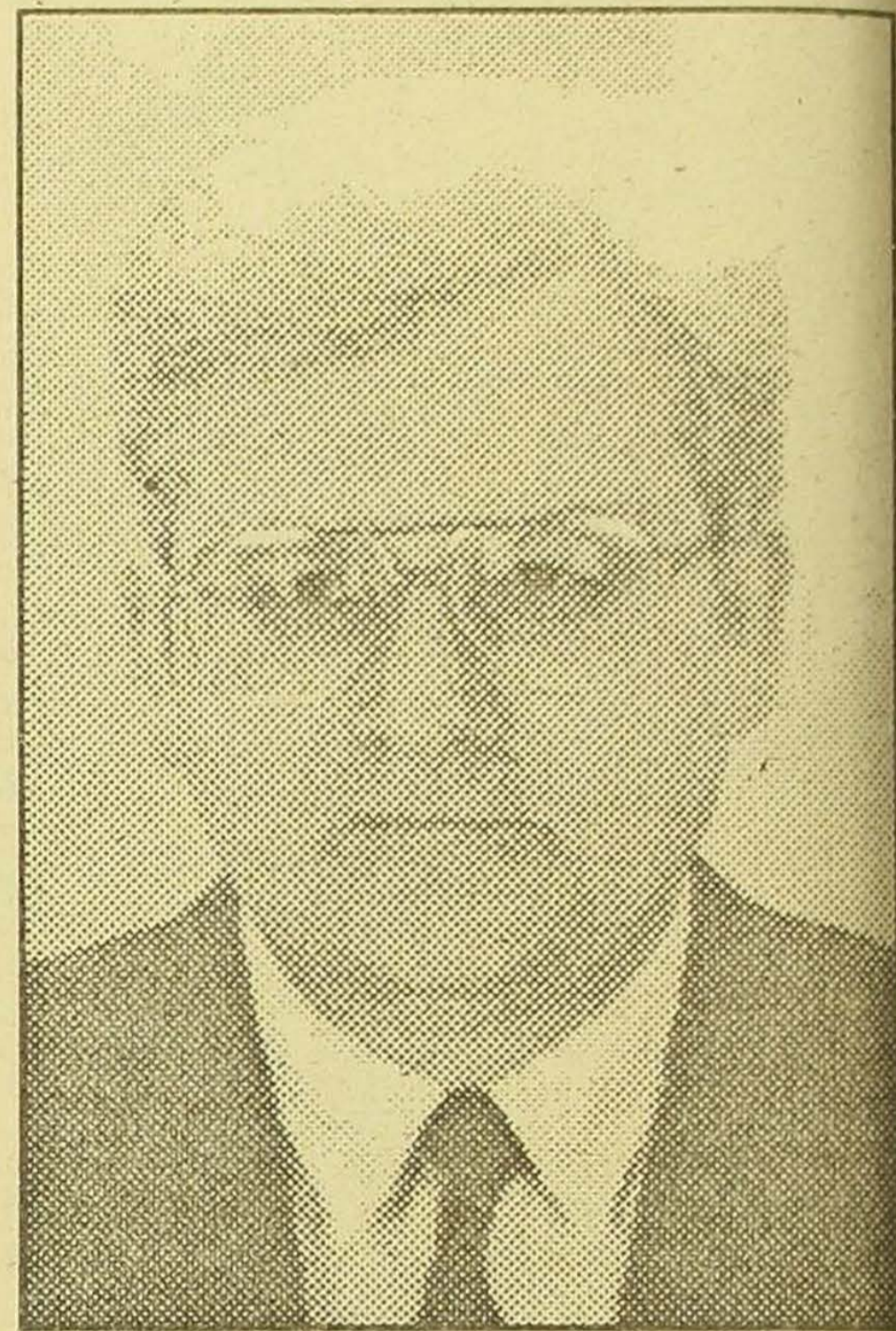
U općinskoj skupštini Subotice, pak, bez glasova naših odbornika, „sinatora“, ne bi se smjela niti mogla donijeti niti jedna odluka iz djelokruga lokalne samouprave! Samo u koaliciji sa nama može netko imati vlast u općini, jer realno iščekujemo izbor 10-12 naših odbornika iz varoši i mjesnih zajednica u kojima žive bunjevački Hrvati.

Oni koji budu izabrani imaju obvezu i dug da se zalažu svim svojim moćima i sna-

gom za ostvarenje kulturne autonomije vojvodanskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca – cijele naše nacionalne zajednice, sukladno rješenjima međunarodnog prava.

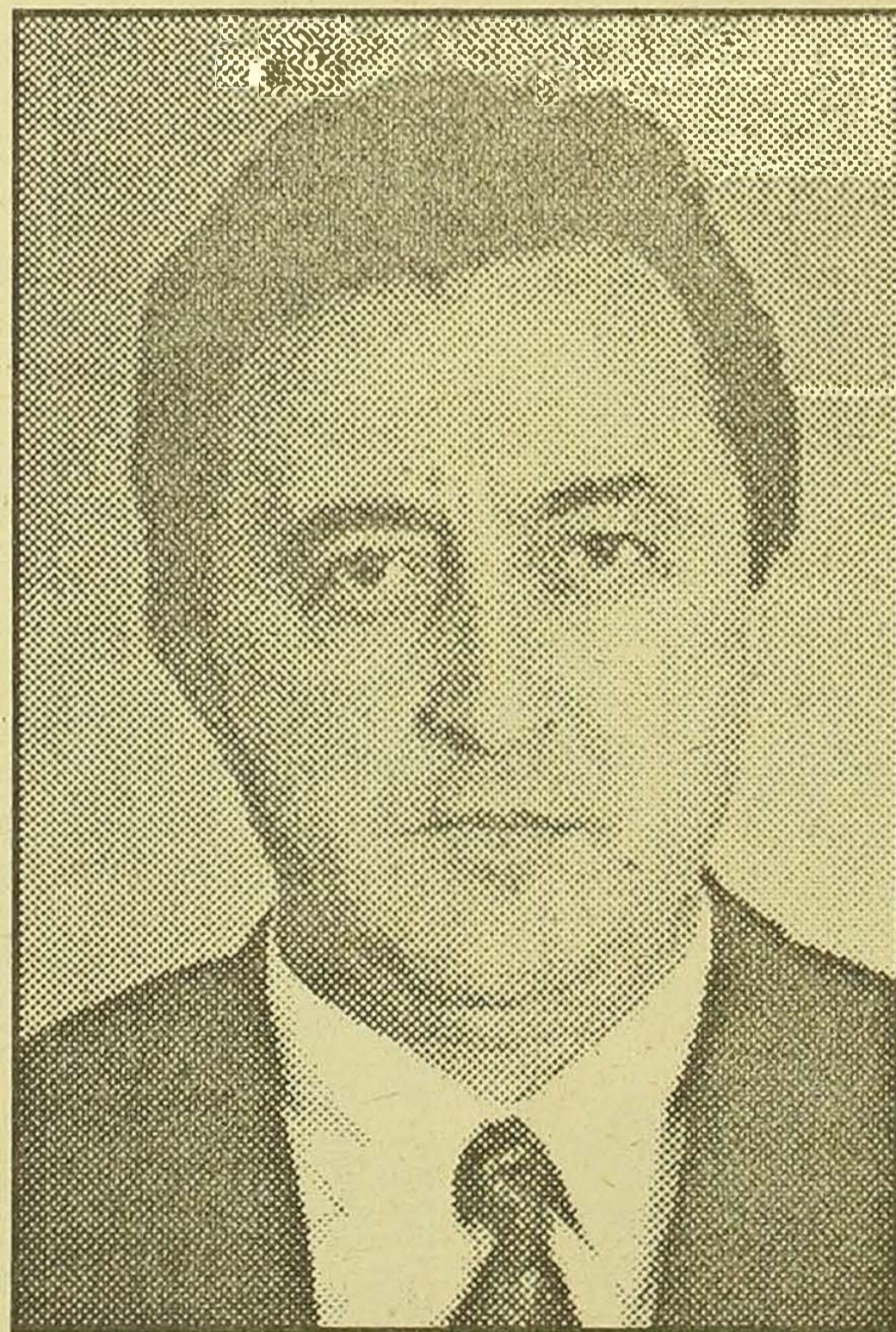
Sad je trenutak da glas damo svojim – da nas se dica ne stide!

Milivoj Prčić

Josip Anišić, kandidat DSHV za zastupnika u Skupštini Vojvodine:

Vojvodini je mjesto u Europi

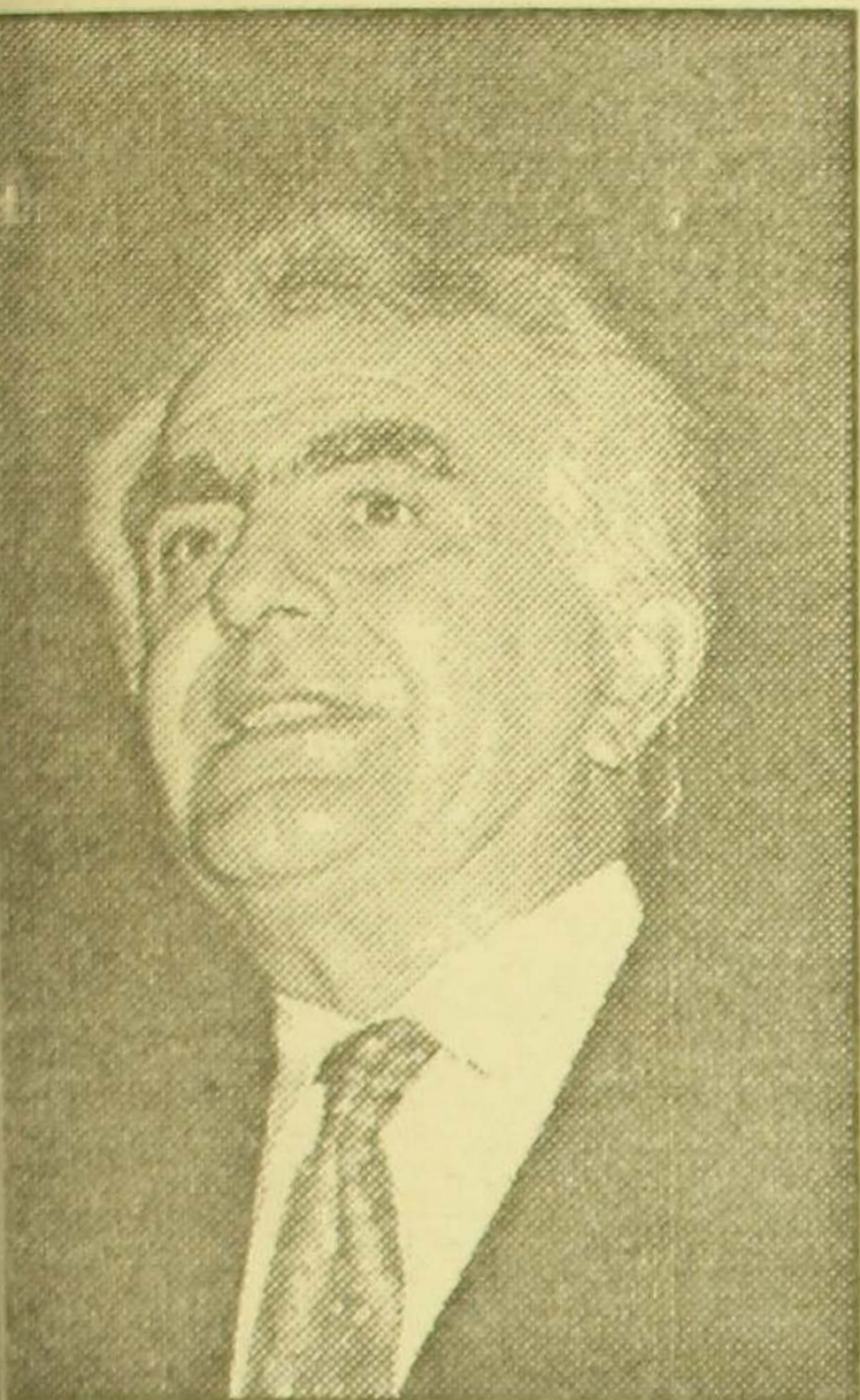
U gospodarskim uvjetima koji su se stekli ukidanjem sankcija, a s obzirom na stanje naše privrede u cjelini, mislim da je potrebno što prije izvršiti strukturne promjene u privredi, a to su reprivatizacija društvene imovine i denacionalizacija, kako bi se što prije otvorila vrata za ulazak stranog kapita-

lu na domaće tržište, uz vodenje računa o zaštiti naših interesa, te pravilnom odabiru privrednih grana, napose onih grana kojima je potrebno dati poseban značaj. Jedna od takvih grana je zacijelo i poljoprivreda imajući u vidu broj ljudi koji od nje živi, direktno kao zemljoradnici, ili indirektno, i znajući da je ona izvor sirovina za veći dio prerađivačke industrije Vojvodine. U Skupštini Vojvodine, ako mi birači ukažu povjerenje, zalagat ću se za to da poljoprivreda konačno dobije svoj pravi značaj i da se stvaraju uvjeti za njen brži razvoj, budući je iscrpljena i zaostala u odnosu spram drugih privrednih grana. Isto tako, zalagat ću se za stabilne cijene i paritete na dulji rok i to tako da se i ispoštuju, a ne kako je to sada – država je odredila zaštitne cijene suncokreta a nije u stanju natjerati uljare da ih ispoštuju, dok ni vlada ništa ne poduzima putem Direkcije robnih rezervi. Stoga ću se zalagati za takvo povećanje poljoprivrede s prerađivačkom industrijom u kojem bi se profit dijelio, dok bi se konkurentnost povećavala putem finalnih proizvoda na svjetskom tržištu. Mislim da Vojvodini treba povratiti status žitnice Europe jer ona može dati više nego što su naše potrebe, a na svjetsko tržište se može ići samo s većom kvalitetom i konkurentskim i prihvatljivijim cijenama.

Josip Anišić

Lazo Vojnić Hajduk, kandidat DSHV za odbornika u Skupštini općine u Izornoj jedinici CENTAR III/6

KONTINUIJETET KAO SUDBINA

Pitanje kontinuiteta u povijesti naroda, da ili osobe (od kolijevke pa do groba) izvorna je linija (plaša), u krajnjem slučaju sudbina, koja prožima i natapa male, životno važne pore, koje omogućuju da se sačuvaju kulturne, duhovne, kulturne i druge vrijednosti jednog naroda i osobenost grada. Kontinuitet u sebi nosi garanciju ljudskog trajanja i gradskog trpljenja koje čovjeka, kao čovjekom u modernom, pa i klasičnom svijetu slu poimanja toga pojma.

Znano je da je kontinuitet prije svega politička odrednica, i upravo politika teško trpiti kontinuitet; ona hoće i spremna na skok (kojekakve revolucije). Poslije kontinuiteta potrebne su generacije da se ponovno uspostavi kontinuitet.

U proteklom međuzbornom periodu članovi lokalne samouprave nastojali su, nadam se i uspjeli, poljuljani i izgubljeni kontinuitet trajanja (napose kod mladih) vratiti čovjeku i gradu. Nije bilo lako. Bili su optuživani i neargumentirano napadani i izdržali smo. Među prvima smo, kao i u običnom grad, bili za mir protivu rata, koji je prekinuo kontinuitet kako u društvu, tako i na osobnoj razini. Upravo taj prekid doveo je u moralnu, duhovnu, pa i materijalnu krizu. Cijela skala vrijednosti srozala se i na najniže grane; sam rad, kao okosnica društva i izvor sreće, srozao sa na nepojmljivo nisku razinu.

U gradu, sa lokalnom samoupravom na čelu, borili smo se za mir, za mir kada je bilo opasno. Tu našu, uvjetno kazno, svijet je cijenio i kao oporbenom i jedinom u Jugoslaviji, dodijelio po miru. Ne zahvaljujemo samo svijetu, već i našim Subotičanima.

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini nastao se, i dalje se zalaže, da se nacionalno pitanje u novim i bitno izmijenjenim uvjetima riješi na demokratski način, naslanjajući

se na međunarodne uzuse, rješavanjem tog, još i za Europu osjetljivog pitanja.

U rješavanju statusa pitanja Hrvata nalazili smo da se kroz njega ne rješava samo naša sudbina, nego da kroz to pitanje gradimo i nalazimo mostove između naroda koji su prljavim ratom pokidali fine i skrivene niti koje čovjeka čine čovjekom i vežu ga za čovjeka, bez obzira na njegovo nacionalno, vjersko ili bilo koje drugo opredjeljenje.

Nacija širi čovjeku vidike iznutra samim tim što se nameće kao „prirodna“ (ontološka) veza između pojedinca i kolektiva, kolektiva i države. Nacija se, bez obzira na sve opasnosti, koje kroz romantičarske natruline u sebi nosi, pokazuje kao pouzdani čuvar, generator vrijednosti koje društvu daje svježinu duha i pokreće ga naprijed.

Danas je u Subotici mnogo lakše reći da si Hrvat, Srbin, Mađar... nego li prekjucer. Doprinijela je tomu i sadašnja lokalna samouprava. U narednom periodu zadaća će biti, ako ne teža ono mnogo složenija. ● tomu već sada moramo voditi računa.

Pored mnogih kulturnih manifestacija u gradu od jugoslavenskog, pa i šireg značaja uspjeli smo završetak žetelačkih svečanosti „Dužijancu“ pretvoriti u gradsku manifestaciju, koja u kontinuitetu traje nekoliko mjeseci i okuplja videne uglednike iz zemlje i svijeta, kao i sve naše građane koji znaju cijeniti kruh i nose u sebi ljubav prema zemlji.

Pored toga što smo izgubljeni kontinuitet vratili ljudima kao povijesnu dimenziju trajanja lokalna samouprava je danas, nažalost, limitirana od gore; od njoj podarenih ingerencija što je sputava da za svoj grad učini više. U narednom periodu moramo se boriti i tražiti da decentralizacija vlasti zaživi u svakoj sredini. Moramo se boriti za odgovornost vlasti, jer decentralizirana i odgovorna vlast temelji se na javnome mnijenju, a ono zahtijeva puninu političke svijesti o onomu što se događa i oko nas dešava, a svijest korijeni u kulturi koja zahtijeva viši standard i nove vrijednosti, koje se opet radaju iz rada, kroz rad i u radu. U narednom periodu, prije svega, morat ćemo radu vratiti dignitet koji on po svom značaju i ulozi prigodom formiranja čovjeka, obitelji i društva zaslužuje.

Izborimo se da Subotica kroz decentralizaciju postane grad. To ona zaslužuje i u tomu se nalazi njen kontinuitet.

Pitanje kontinuiteta u mom obraćanju Vama nije retoričko nego borba za svijest koja neće biti opterećena prošlošću nego će tražiti rješenja i putove da zažive vrijednosti i maniri kojih se u budućnosti nećemo stidjeti.

Predstojeći izbori naša su obveza da se prigodom biranja opredijelimo za budućnost. Jer, onaj koji nema budućnosti nema ni prošlosti, a samu sadašnjost proživljava kao mučninu.

Stoga, ukoliko budem izabran za lokalnu samoupravu, borit ću se i zalagati da ovaj grad i njegovi žitelji svoju sreću ispune kroz vlastiti rad i u radu. *Lazo Vojnić Hajduk*

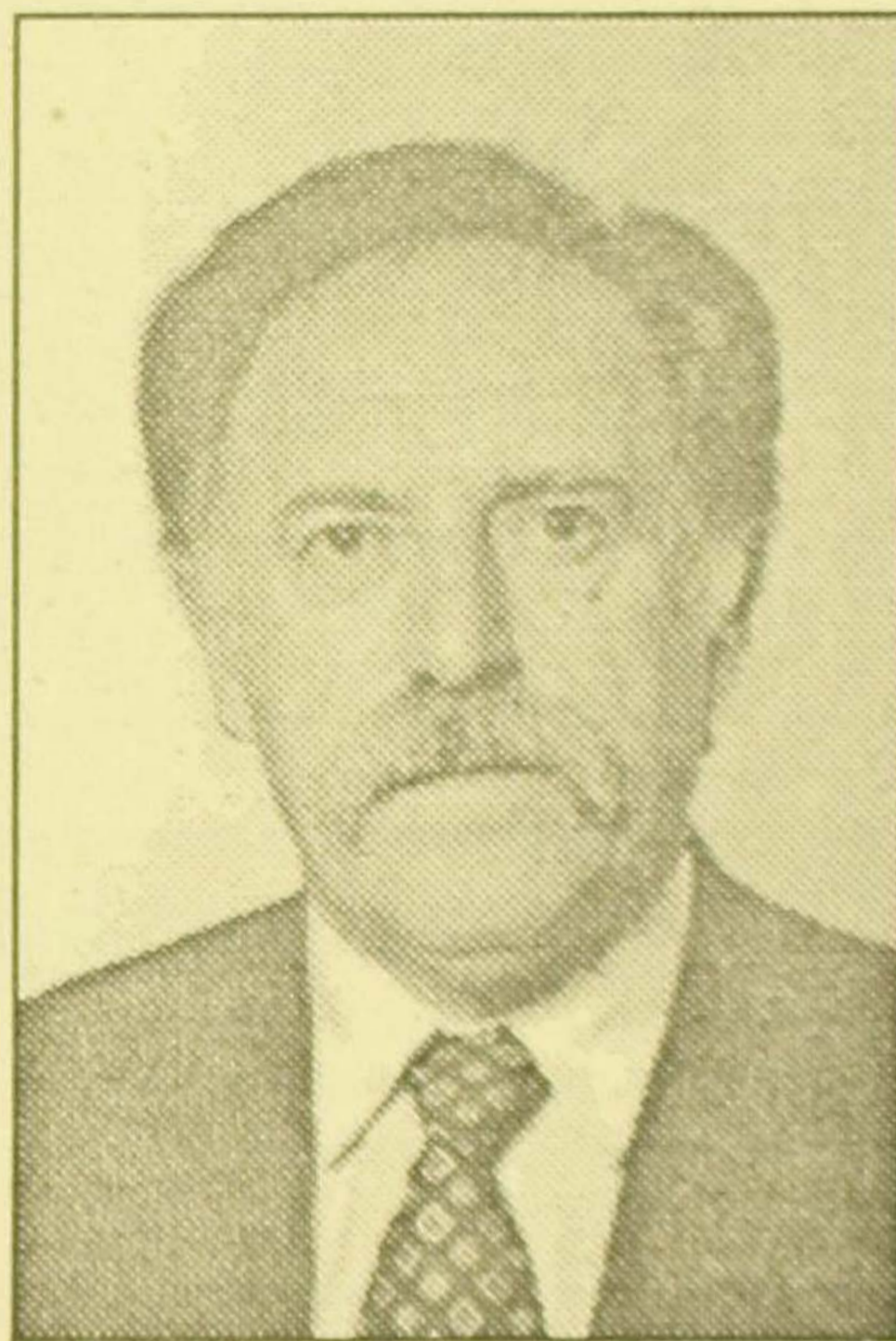
Bela Ivković, kandidat DSHV za odbornika u Skupštini općine u Izornoj jedinici „Novo selo“ III/18

KULTURA GUMICA ZA GRANCE

Kulturu osjećam i doživljavam kao potrebu i onu komponentu djelovanja koja briše granice među ljudima, mada ih istodobno ograničava. Jer, samo ono što je ograničeno ima trajanje u vremenu i prostoru i omogućuje očuvanje i njegovanje kako ljudskog, tako i nacionalnoga identiteta.

Predsjednik sam Hrvatskog kulturnog centra „Bunjevačko kolo“, ali nisam stvaratelj, mada svoje slobodno vrijeme posvećujem stvaranju uvjeta koji drugima omogućuju da iskažu svoje umjetničke porive, ostavljajući tako trajni trag u riječi, slici, igri, pjesmi i ponašanju.

Bunjevci „divane našom lipom ikavicom“.

imaju iste običaje, tradiciju, kulturu, baštinu i povijest s ostalim granama hrvatskoga naroda. Nažalost, povijest nam na ovim prostorima nije uvijek bila naklonjena. Tako danas u Subotici mi Hrvati nemamo nijednu kulturnu instituciju koja bi se profesionalno bavila i njegovala našu kulturu, nemamo nijedne škole (a nekoć ih je bilo 106 u okolici naših salaša: Kuckalova, Romićeva, Lamićeva, na Hrvatskom Majuru, u Zlatnom kraju...) u kojoj bi se učili naš jezik i povijest. Nemamo niti radijski program, mada smo Radio-Suboticu osnovali, ni televizijski, ni novine na vlastitom jeziku... Mnogo toga nemamo, ali nismo na početku jer znamo da je volonterski način bavljenja kulturom i čuvanje nacionalnoga identiteta nedovoljan. Ali je nužan da bi se očuvala svijest o našem postojanju i trajanju na ovim područjima na koja imamo iskonsko pravo i moralnu obvezu. Kako prema nama samima, tako i prema drugima s kojima odvajkada živimo. Kada ostvarimo uvjete da se naše ustanove i institucije osnuju i profesionaliziraju, potreba za amaterskim radom imat će manji značaj, ali neće nikada prestati.

Svjestan sam svih ovih poteškoća, i stoga sam se složio i pristao biti kandidatom za odbornika u Skupštini općine Subotica nalazeći da u lokalnoj skupštini, ukoliko budem izabran, predstavljam i borim se ne samo za zacrtani program DSHV, čiji sam član, već i za sve demokratski opredijeljene sugrađane kojima je stalo do istinske kulture, suživota i za stvaranje novih mostova među ljudima i narodima. Zalagat ću se za ovo, jer smatram da samo onaj koji poznaje sebe može cijeniti i druge. *Bela Ivković*

Naš izbor

Tuga cirkusa

I

*Sa kojeg dna su došli u susret jedan drugome?
Kad se odmaraju poslije igranja, bolno je govoriti o svojoj sudbini.
Daleko su pobjegli od prošlosti u ovim lakrdijaskim kolima,
ali šminka i boje preobličuju u smiješnost staru tugu lica;
oni se rugaju smijehom svojim bolima.
Na ulazu u zabačene gradove i sela dočekuju ih djeca i psi,
kad navješćuju bubnjem slavu jadnih vještina u dosadnoj ljetnoj večeri;
za medvjedima, majmunima i ljudima ide zamor
Umorno je tijelo od tolikih klima;
o slobodi nedostiživoj misle u melanholiji gladnih zima.
Kako je dobro biti sam, zaboraviti svijet fantastičnih grunasa.
Ali dani prolaze ravnodušno, bez spasa.
Frano Aliferović*

Novi časopis:

„Klasje naših ravni“

Ovih dana iz tiska je izašao prvi broj „Klasja naših ravni“ – „Tromjesečni časopis za književnost, umjetnost i nauku“ Bunjevačke matice u Subotici. Za glavnog urednika potpisuje se Bela Gabrić, a nakladnik je izdavačka kuća HRID.

„U ovom sretnom času“, u uvodnoj riječi čitamo, „kad predstavljamo prvi broj obnovljenog časopisa 'Klasje naših ravni', uz stare ciljeve, koje je tada isticao urednik, treba naglasiti njegove nove zadatke.“ Tadašnji urednik Andrija Šokčić u prvome broju „Klasja“ iz 1935. o ciljevima kaže „Sve što nas je do nedavne prošlosti održavalo... svē se to vrti oko onoga zlatnoga klasja što pokriva naše ravni, koje nas uzvisuju!“ Uvidjevši „nerazdvojnost motike i pera, pluga i olovke“, urednik želi svom rodu pružiti plod „našega duševnog klasja... Cilj nam je da duhom budemo bijeli poput naših snježnih salaša ...“

Kao prvi cilj i zadaću časopisa Gabrić ističe „upoznavanje što šireg kruga čitatelja sa bogatstvom i vrijednostima bunjevačko-šokačke i cjelokupne hrvatske baštine ...“ Kao drugu bitnu komponentu, novi urednik, naglašava njegovanje i pomaganje naše suvremene književnosti i umjetnosti. Uz navedene ciljeve naglašava se „praćenje i proučavanje svih društvenih pojava i problema“.

Suvremeni čitatelj o časopisu može imati sukobljena mišljenja. Odgojen u kulturnom getu gdje se potreba za upoznavanjem naše kulturne baštine smatra skoro jedino bitnom, čovjeku se zaista može dopasti časopis koji je izrastao na tragu „Klasja“ iz 1935. kao još jedan doprinos upoznavanju našeg kulturnog naslijeđa, „što šireg kruga čitatelja sa bogatstvom i vrijednostima bunjevačko-šokačke i cjelokupne hrvatske baštine“. Nesporna je po-

Jesenska skupna izložba HKC-a

U petak je 25. listopada, u prepunom vestibulu Gradske kuće, otvorena redovita Jesenska skupna izložba radova 31 člana Likovnog odjela Hrvatskog kulturnog centra „Bunjevačko kolo“, te nekoliko radova 3 izlagača u svojstvu gosta. Preko pedeset likovnih radova, urađenih u različitim tehnikama izraza te motiva, stvaralaca u rasponu od slikara naivaca (npr. Dulić Kasiba) do onih s akademskom titulom (npr. Ago Skenderović), stalnost u radu, uvijek kvalitetan ugođaj prigodom otvorenja (ovoga puta to je bilo „pojačano“ Tamburaškim ansamblom „Hajo“) ... potvrda su i izraz uspješnog rada ovog, vjerojatno, najaktivnijeg Odjela Centra.

Najprije se zahvalivši što joj je omogućeno da otvori „najposjećeniju izložbu u gradu“ Olga Šram, povjesničar umjetnosti, naglasila je da je ova izložba uspješnija od proljetnje, te dodala da se u ovom Odjelu Centra godinama radi ozbiljno čega je rezultat i to da se „nitko ne stidi izlagati jedno s drugim“, aludirajući pri tom na skupno prisustvo i akademaca i naivaca.

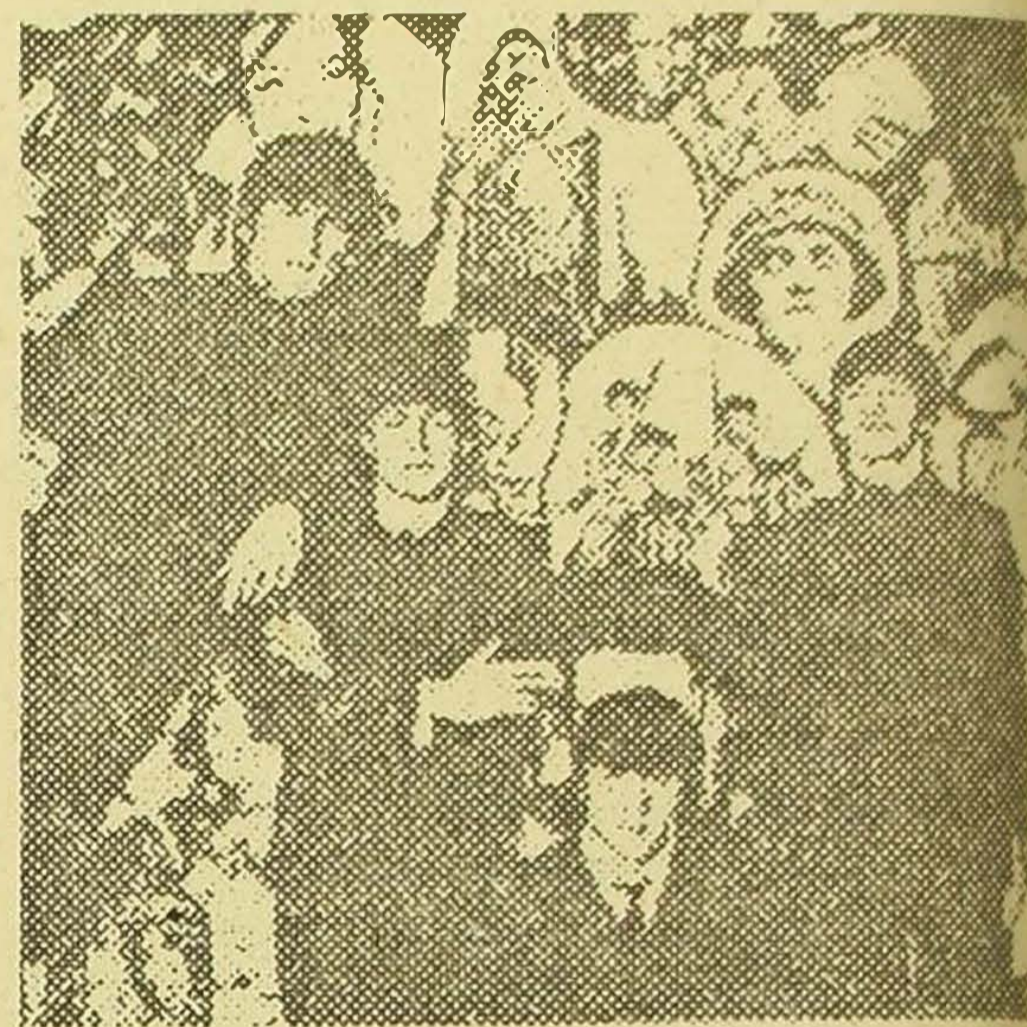
Izložba će biti otvorena do 10. studenoga. (I. Ž.)

Imenik rocka

Roy Harper – u muzičkim krugovima vrlo renomirani, ali u širokoj publici, i nakon gotovo 30-godišnjeg prisustva na kantautorskoj sceni gotovo nepoznati britanski pevač, kompozitor i gitarista, rođen je 12. juna 1941. u Manchesteru. Uverljiv i samosvojan, pomalo nadrealno ironičan kontemplator sveta oko sebe.

Probrana diskografija:

- Sophisticated Beggar (1967)
- Folkjokeopus (1969)
- Flat Baroque & Bersek (1969)
- Flashes from the Archives (dvostruki koncertni, 1974)
- H. Q. (1975)
- In Between Every Line (dvostruki koncertni, 1986)
- Whatever Happened to Yugula (s Jimmy Pageom, 1985)

George Harrison – britanski pevač, kompozitor i gitarista, svojevremeno „manje zapažena četvrtina“ legendarnih „Beatlesa“, ali nakon njihovog raspada (na slici), upravo je Harrison imao najviše uspeha svojim prvim (pravim) solo-albumom, dvostrukim LP-om „All Things Must Pass“, odnosno trostrukom pločom, od koje su pune dve strane neformalni „jamming“ Harrisona i čuvenih kolega (između ostalih - Ringo Starr, Eric Clapton i Dave Mason), a jedna ispunjena njegovim numerama, koje su se pokazale kao najveštiji proizvod ijednog od bivših „Beatlesa“, koji su kasnije objavili solo-albume. Harrison je, kao najmlađi član grupe (i najpovučeniji, okrenut istočnjačkoj duhovnosti i misticizmu) poslednji objavio solo-album, ali je kasnijom solo-karijerom pokazao da je itekako bilo nepravedno „Beatlese“ opisivati kao prateću grupu Lennona i McCartneya.

Probrana diskografija:

- All Things Must Pass (1970)
- Concert for Bangla Desh (dvostruki koncertni album, sa gostima – Leon Russell)
- George Harrison (1979)

Keef Hartley – vrsni britanski bubnjar, od 1971. stalno nastanjen u SAD. Rođen je 8. marta 1944. u Prestonu. Nakon mnogih angažmana po raznim jazz-sastavima, priključuje se blues-sastavu Johna Mayalla, s kojim provodi dve godine, da bi 1968. formirao sopstveni, odlični jazz-blues-sastav „Keef Hatley Band“, s briljantnom duvačkom sekcijom, a 1975., s dugogodišnjim saradnikom, gitaristom Miller Andersonom, isto tako odlični „Dog Soldier“.

Probrana diskografija:

- Halfbreed (1969)
- Battle of North West Six (1970)
- Overdog (1971)
- Little Big Band (1971)
- Lancashire Hustler (1973)
- Dog Soldier (1975)

Robert Tilly

treba za jednim intelektualnim časopisom u kome će se očitovati dometi hrvatskog duha. Ali, stiče se dojam da „Klasje“ u velikom plastu sijena uzima jednu malu slamčicu negdje iz sredine i počinje je temeljno znanstveno proučavati. Pogledom koji je sužen na slamčicu, čovjek ne vidi šire okvire, širi kontekst u kojemu proučavanje slamčice ima cjelishodnost. Širim pogledom postali bismo svjesni da je slamčica dio jednog plasta, a plastova ima puno i raznih. Izvjesno je da je u pojavljivanje časopisa uložen veliki rad. Tekstovi časopisa sukladni su s pomenutim ciljevima, ali glad za informacijama koje nas mogu formirati neutažena je. Smatramo da bi on trebao biti namijenjen i mladim ljudima, a njima je potrebna vizija osobnog u širem, kao i mogućnost upoznavanja sveukupnosti života. Stiče se dojam da je časopis još jedan u nizu publikacija i događanja na koje lojalni građani iz pristojnosti odlaze. U zatvorenosti našeg hrvatskog kruga netko bi mogao pomisliti da je Isus bio Bunjevac-Hrvat. Ljudima treba nuditi razne mogućnosti, ali ne možemo očekivati da će duhovna hrana nekome biti ono što mu mi odredimo. Ne budemo li radili npr. na sprečavanju ekološke katastrofe, ako se ona dogodi, koliko će biti važno bolesno neumorno kopanje po vlastitoj prošlosti? Neka ovo ne bude shvaćeno kao loš kritizerski manir. Svjesni smo da „ko zna bolje široko mu polje“, i da postoje ljudi (uredništvo bi vjerojatno to vrlo rado primilo), koji bi rado pomogli svojim snagama i idejama, ali smatramo da prvo treba dobro postaviti pozicije, ciljeve, raspoloživa sredstva da bi trud rodio plodom. Časopis je izdanak naše stvarnosti. To je zaista klasje naših ravni. (n. s.)

Dvije prezentacije knjige „Filološki ogledi” Istraživanja koja plijene vrijednošću

Protekloga tjedna održane su dvije prezentacije ljetos objavljene knjige **mr. Josipa Buljovčića** „Filološki ogledi” u izdanju NIP „Sbotičke novine”. Prvo, „akademsko” predstavljano bilo je na novosadskom Filozofskom fakultetu u srijedu 23. listopada na redovitom tjednom „Lingvističkom kolokvijumu”. Naime, Buljovčićeva knjiga poslužila je organizatorima, Institutu za srpski jezik i književnost, kao predložak za razgovor o značajnom problemu odnosa između standardnog jezika i dijalekta. Uvodničar **Milovan Miković** upoznao je nazočne u kratkim crtama s povijesnim razvojem novinstva i izdavaštva na svim jezicima u Subotici, ustvrdivši pri tom da je ono bilo bogato i plodonosno, te dodao da je jedan dio toga povijesnoga naslijeđa, pisani jezik bačkih Bunjevaca, značaki obradio s filološkog stajališta Buljovčić u svojoj knjizi. Recenzentica knjige, **mr. Ljubica Prčić**, iznijela je neke rezultate autorovih istraživanja prikazom tekstova, i to onih koji za građu imaju bunjevački pisani jezik.

Najprije se zahvalivši domaćinu na pozivu uz konstataciju da knjiga ovim putem izlazi iz regionalnog okvira”, autor je rekao da je povod objavljivanja knjige bila izložba u povodu obilježavanja 125. obljetnice od izlaska „Bunjevačkih i šokačkih novina” prošle godine, a na nagovor Milovana Mikovića. Također, istaknuo je Buljovčić, ono što je određilo njegov znanstveni interes za bavljenje ovom problematikom krio se u činjenici da u povijesti nije bilo puno radova kojim se bavili ovom problematikom, a oni koji su postojali nisu bili dovoljno opširni niti su imali sistematičan pristup u analizi pisanog jezika Bunjevaca. Govoreći o problematici teme „Kolokvija”, o odnosu standarda književnog jezika i dijalekta, Buljovčić je istaknuo da danas nije moguće, pored postojećih jezičnih standarda, stvarati novi književni jezik na predlošku dijalekta. S druge strane, dijalekt treba njegovati jer on sebi nosi vlastitu vrijednost. Stoga valja razraniti, dodao je Buljovčić, što jest dijalekt a što standard, ali treba znati da to ne isključuje jedno drugo. Profesorica **dr. Vera Vračić** je, govoreći o knjizi i problemu, naglasila da se nakon Buljovčićeve knjige problem standardizacije na sjevernom dijelu srpsko-hrvatskog govornog područja mogu bolje razumjeti. Isto tako, knjiga iznosi i nove, zbog kvalitetnog promišljanja, i neka

od, i danas aktualnih, rješenja glede ovoga problema.

Druga, „neakademska”, prezentacija održana je u Tavankutu u nedjelju 27. listopada u organizaciji Tavankutskog literarnog kruga – „Talk”. O knjizi su, i ovoga puta o vrlo sličnoj problematici ali konkretnijoj i životnijoj zbog sredine, govorili, pored autora, Milovan Miković i recezentica **mr. Marija Grasl**, dok je prilog člana „Talka” **Petra Vukovića** pročitao.

Miković je u ulozi uvodničara, kao i u Novom Sadu, govorio o povijesti novinstva u Subotici. Iznijevši vrlo povoljnu ocjenu o knjizi, on je rekao da se „u njoj krije još desetak novih knjiga. Nadam se da će mladi moći u njoj naći podsticaj za nova dalja istraživanja. Ona je prva brazda koju je Josip Buljovčić zaorao”. Prikaz Petra Vukovića, koji se odnosi na tekstove o bunjevačkom pisanom jeziku, zrcali se u ocjeni da je knjiga „Filološki ogledi” vrijedan prinos ukupnoj povijesti hrvatskog književnog jezika, o kojem do sada gotovo nitko nije pisao. Marija je Grasl naglasila da je knjiga zanimljiva, pored ostalog, i stoga što je autor ukazao na stanje jezika među Bunjevcima u XIX. stoljeću, što je kratkim prikazima pojedinih članaka i posvjedočila. U svojem obraćanju, Buljovčić je rekao da se njegov znanstveni interes za bavljenje ovom problematikom javio nakon proslave 100. obljetnice od izlaska „Bunjevačkih i šokačkih novina” 1970. sa željom da se pokuša Bunjevce uklopiti u jedan širi kulturni kontekst. Knjiga je, zaključio je Buljovčić, potvrdila nekoliko činjenica. Kao prvo, postoji kontinuitet pisane riječi među Bunjevcima, jer je rad Ivana Antunovića i njegovih sljedbenika nastavak franjevačke pisane tradicije. Drugo, Bunjevci su uvijek pisali latinicom, a ugledali su se u pisanju na Hrvate. Međutim, stalno je bio prisutan problem kako pisati. U tome se nalaze i stanovite „analogije” s današnjom situacijom – traga se za izgubljenim identitetom, i drugo, i dalje se spori oko toga kakvim jezikom pisati, te hoće li Bunjevci mogu stvoriti vlastiti jezik. Danas, naglasio je Buljovčić, neka nastojanja da Bunjevci dobiju svoj književni standard nisu ozbiljna, a ukoliko bi se i dogodilo, to bi „trajalo od petka do subote”. Da knjiga izaziva neka „živa i aktualna” pitanja potvrdila je i zanimljiva diskusija koja je uslijedila. (L. Ž.)

Filmoteka

Čovek kojem patetika dobro stoji

„Tin Cup” (Savršen tim) – režija Ron Shelton, glavne uloge: Kevin Costner, Rene Russo – 1996.

„Tin Cup” je Costnerov povratak u, može se sa sigurnošću reći, velikom stilu. Miljenik publike bez superiornih osobina, skromnog izgleda i običnih sposobnosti, od svog najvećeg uspeha „Dances with Wolves” vrludao je pokušavajući da dostigne nivo iz tog filma. Uspeo je čak i da snimi najskuplji film svih vremena, „Waterworld”, i da, uprkos svih prognoza, ne potone.

Od prethodnih Costnerovih filmova „Tin Cup” je najbliži sa „Robin Hood – Prince of Thieves”. Dakle, laka romantična melodrama. Costner glumi profesionalnog igrača, nezainteresovanog za ovozemaljske stvari, pravog posvećenika Igre. Igra je golf, kvaziviteška zabava za snobove koja je shvaćena bukvalno kao viteška i pretvorena u kulturnu veštinu. Costner, naravno, nema para, nema ni ugled, ali što ima osećaj... tu je tajna. „Boj ne bje svjetlo oružje, već boj bje srce u junaka”; u ovom slučaju srce dolazi do izražaja tek ako vlasnik istog obezbedi osnovni set štapova i pristup terenima za šta je potrebno imati popriličnu lovu. Romantika napred, materijalizam stoj, to je žanrovska konvencija, te se zaplet odvija između Costnera kao Viteza od Golfa kojeg prati verni Čuvar Štapova, Don Johnson je zli Crni Vitez, dok je Rene Russo ona koja pokreće vasionu, zvezde, svet i muška srca.

Jednostavan scenario prati jednostavna režija. Sve se razvija lako i izgleda lepo. A kako i ne bi na livadama šišanim makazama i šublerom, u šumama očišćenim da imaju samo najlepša stabla i na jezercima bez žaba, lokvanja i sočivice. Još ako kapirate način bodovanja u golfu – biće u „Tin Cupu” i uzbuđenja na pretek.

U projektu namenjenom isključivo kultu glumačke zvezde kojoj je potčinjena i gluma svih aktera Costner je, naravno, dorastao da sam iznese film, ali je u „Tin Cupu” konačno uspeo da ponovi dopadljivost koja ga je i proslavila. Za obožavateljke i obožavaoce „Tin Cup” je pravi nektar, a za nezainteresovane za Costnera prvoklasna filmska limunada. Bolje preporuke za opravku raspoloženja od ove nema.

Pera Marković

Krležijana

Borba perom

Boriti se perom spada među najveća junaštva. To nije osvajanje pozicija na tržištu, to je čitav niz nevidljivih, samozatajnih heroizama, koji se nadovezuju u tajnom i postojanom naponu volje. To znači svesti sebe i sve svoje lične stvari i interese na ništicu. To znači biti istraživač nepoznatih krajeva u pustinjama poha, gdje čovjeka ne vrebaju samo lavovi nego i ljudi.

Miroslav Krleža, 1916.

Toth-optika
SUBOTICA

Subotica
Tel. 51-045 Maksima Gorkog 26

Radno vreme

Radnim danom 9.00-12.00

16.00-19.00

Subotom 9.00-12.00

Radno vreme ocnog lekara

Radnim danom 17.00-19.00

Iz sportske prošlosti Subotice N.K. „Bačka” – najstariji klub

Kada je N.K. „Bačka” osnovana 1901. na području bivše Jugoslavije, a dakako i na tlu današnje male Jugoslavije, nije postojao nijedan nogometni klub. Nogomet se organizirano igrao u Subotici prije nego u velikim nogometnim centrima: Zagrebu, Beogradu, Sarajevu, Splitu...

Tek 1903. u Zagrebu se osniva HAŠK (Hrvatski akademski športni klub), u Kragujevcu SK „Šumadija”, a u Beogradu „Soko”, koji je poslije Prvog svjetskog rata promijenio ime u BASK (Beogradski atletski sport klub). Iste godine „Bačka” je dobila prvog gradskog rivala. U Subotici je osnovan „Subotički sport” iz redova Subotičkog sportskog društva koje je osnovano 1894. i koje je sportsku djelatnost razvijalo napose kroz tjelovježbu i atletiku.

Nakon pune tri godine dolazi do osnutka novih klubova. Tako će se 1906. u Zagrebu pojaviti HŠK „Concordia”, u Sisku „Segesta”. Godine 1907. „football” stiže i u Bosnu. U Sarajevu je osnovan prvi klub i to je bila ŠK „Slavija”, dok je SAŠK (Sarajevski atletski šport klub) osnovan 1910. Oba ova kluba igrala su veoma vidnu ulogu u negdašnjem jugoslavenskom nogometu.

Konačno, u 1910. dolazi do osnutka prvih vojvodanskih nogometnih klubova – van subotičke regije. U Novom Sadu se osniva NAK (Novosadski atletski klub), a u Kikindi AK „Sloga”.

Po kasnijem razvoju i popularizaciju i afirmaciju nogometa značajna je bila 1911. Te godine su osnovana tri izuzetno jaka kluba, koji su u kasnijem periodu najviše doprinijeli afirmaciji jugonogometa, a to su: Prvi hrvatski športski klub „Gradanski” u Zagrebu, JSK „Hajduk” u Splitu i BSK (Beogradski sport klub) u Beogradu, čiji će igrači

najčešće oblačiti dres s državnim grbom. Iste godine (1911.) i Slovenija je dobila prvi nogometni klub. U Ljubljani je osnovana ŠK „Ilirija”.

Nakon dvije godine (1913.) u Beogradu se osniva još jedan klub koji će stati uz rame velikanima. Klub je otpočeo rad pod imenom SK „Velika Srbija” da bi poslije Prvog svjetskog rata promijenila ime u SK „Jugoslavija”.

Godina 1912. od posebnog značaja je i za subotički nogomet. Te godine osnivaju se još dva nogometna kluba: STC (kasnije poznat kao SMTC) i MTE, koji je kasnije promijenio ime u SAND (Subotičko atletičko nogometno društvo). Ovi će ubrzo uhvatiti korak sa velikim gradskim rivalom „Bačkom” i nagovijestiti početak bespoštedne borbe za prestiž u gradu.

Subotički SAND, slično „Bačkoj”, bio je cijenjen kao izuzetno kvalitetan klub i u jugoslavenskom nogometu igrao je vidnu ulogu u periodu između dva rata, a posebno od 1925. do 1930. Tada su čak četiri njegova nogometaša igrala u državnoj reprezentaciji: Siflis, Beleslin, Becić i Horvat.

Naravno, ovdje nisu spomenuti svi klubovi koji su bili osnovani do završetka Prvog svjetskog rata, već su pomenuti samo oni koji su najzaslužniji za razvoj i afirmaciju nogometa uopće.

Ante Zomborčević

SUBOTICA

BAČKA 1901
SPORT 1903
SMTC 1912
SAND 1912

NOVI SAD

NAK 1910

BEOGRAD

SOKO 1903
BSK 1911
JUGOSLAVIJA 1913

KRAGUJEVAC

SK ŠUMADIJA 1903

ZAGREB

HAŠK 1903
HŠK KONKORDIJA 1906
ŠK VIKTORIJA 1908
GRADANSKI 1911

SPLIT

HAJDUK 1911

SARAJEVO

SK SLAVIJA 1907
SAŠK 1910

LJUBLJANA

SK LIRIJA 1911

PREDUZEĆE ZA SPOLJNU I
UNUTRAŠNJU TRGOVINU d.o.o.

Trg Oktobarske revolucije 37
SUBOTICA

Telefon: (024) 25-004 direktor
27-002 komercijala
29-042 maloprodaja
23-537 magazin
Telefax: (024) 26-719

Žackalo iz „Poljoprivrednika” za poljoprivrednike

Komentar

U kafani se priča svašta, pa ponekad i nagada. Tako dvojica govore:

- A ti meni kaži kakva je razlika između struje i groma?
- Nema razlike, samo je grom sada mnogo jeftiniji...

Cene

- Vide li ti, rodo, kakve su cene poljoprivredne mehanizacije?
- More, baš manekenske!
- Kako to misliš manekenske?
- Pa samo za gledanje!

Cedenje

- Kad nešto razmišljam, lako je bilo Kraljević Marku da cedi suhu drenovinu!
- A šta bi ti da cedi?
- Neka cedi neki dinar od zadružnog blagajnika!

Moda

- Mi seljaci nemamo potrebu da pratimo modu.
- A zbog čega tako misliš?
- Pa, mi uvek ostanemo kratkih rukava.

Rekreacija

- Zameraju nama seljacima da se nikako ne rekreiramo!
- Sramota. A plivanje u dugovima?!

(na. vi.)

Ovo (možda) niste znali

Posadi francuskog batiskafa „La Nautile” uspjelo je da iz morske dubine od 200 metara na površinu izvuče crve velikih dimenzija. Najveći broj tih crva bio je dvometarski, ali je među njima bilo i onih od 2,5 metra. Ovaj naročiti nalaz ima ogromno znanstveno značenje. Zašto? Do sada se znalo da tamo u dubini svijeta vječitog mraka jedva da ima života, a sada su odjednom našli podvodnu „oazu” gdje u bogatoj životnoj zajednici žive pomenuti crvi, školjke, rakovi i neke ribe.

Već krajem sedamdesetih godina naučenjaci su obratili pažnju da na području otočja Galapagos u Tihom oceanu, u dubini mora ima živih vulkana, koji u more temperature od 2 C ne izbacuju samo vodu i paru, već i veliku količinu ugljičnog dioksida, sumporhidrogena i drugih kemijskih jedinjenja. Ova jedinjenja odmah iskorišćuju pomenuti crvi i velike školjke. Uginule crve i školjke u ishrani koriste rakovi i ribe u prijatnoj temperaturi morske vode od 22 do 23 C.

Do sada smo toliko znali da se život, s kompletnim lancem ishrane, može odvijati samo tamo gdje je dosta svjetlosti, biljaka, životinja. Ova „teza” se sada mora modificirati jer tamo dolje, u neposrednoj blizini vulkana, mogu se razvijati tipične životne zajednice s lancem ishrane!

(AFP, 1. travnja 1996. godine).

Priredio: Alojzije Stantić

Poljoprivreda i oko nje

Jesenji radovi u punom jeku

U svakom slučaju najvažniji poljoprivredni radovi, koji se odvijaju na poljima kako društvenog sektora i na poljima zemljoradnika, su berba kukuruza, berba šećerne repe i setva ozimih kultura, pre svih pšenice. Vremenske prilike pogoduju, pa su i radovi napredovali. Prema izveštaju Vladimira Janjina, dipl. ing. agronomije, Poljoprivrednog instituta u Severnobačkom okrugu, na području Duge od planiranih za jesenju setvu 51.109 ha. pšenicom zasejano je 36.620 ha ili 71%, od čega je od planiranih 44.600 ha, pšenicom za sada zasejano 30.500 ha, ili 67%. Od planiranih 5.300 ha ječmom zasejana celokupna planirana površina, a od planiranih 220 ha sa raži je zasejana cela planirana površina od 970 ha. Na području opštine Subotica za sada je od planiranih 21.590 ha pšenicom zasejana površina od 15.300 ha ili 35,5%.

Na području opštine Subotica od 39.950 ha kukuruza je skinut sa 14.150 ha ili sa 35,5% površina, a prinos je u proseku 5,16 t/ha; šećerna repa je od 763 ha rađena sa 560 ha ili sa 73,4% površina, a prinos je na nivou od 4,3 vagona/ha.

Može se priznati da se ove godine jesenji poljoprivredni radovi, a pogotovu u ratarstvu, odvijaju sa mnogo manje problema, nego ranijih godina. Posebno problem bio prethodne godine, kada zemljoradnicima nisu na ruku išle vremenske prilike, kao i ono što je vlada (država) trebala da obezbedi.

Finansiranje jesenje setve

Vlada Republike Srbije je krajem septembra donela odluku o novim zaštitnim cenama osnovnim poljoprivrednim proizvodima za 1996. Ta odluka je donesena prvenstveno kao neinflatorna mera podsticanja Programa jesenje setve, jer novca ima dovoljno. Tako se predviđelo da se 1 l goriva dobije za 3,47 kg kukuruza ili 0,31 l ulja, a 1 kg mineralnog đubriva NPK za 1,6 kg, kukuruza ili 0,14 l jestivog suncokretovog ulja.

Prema odluci, za 1 l dizel goriva 2,5 kg merkantilne pšenice, za 1 kg mineralnog đubriva KAN 0,75 kg merkantilne pšenice, za 1 kg mineralnog đubriva NPK 1,15 kg merkantilne pšenice, za 1 kg UREA 1 kg merkantilne pšenice, za 1 kg semenske pšenice 2,20 kg merkantilne pšenice.

Pored ovog, donesena je i uredba o prirodnoj ceni dizel- goriva, mineralnog đubriva, sojine brašne i ribljevog brašna za kukuruz i suncokretovog brašna za 1996., kao i za svinjsko i pileće meso. Ova uredba je donesena prvenstveno kao neinflatorna mera podsticanja Programa jesenje setve, jer novca ima dovoljno. Tako se predviđelo da se 1 l goriva dobije za 3,47 kg kukuruza ili 0,31 l ulja, a 1 kg mineralnog đubriva NPK za 1,6 kg, kukuruza ili 0,14 l jestivog suncokretovog ulja.

Savezna vlada je takođe polovinom septembra donela odluku o novim zaštitnim cenama osnovnih poljoprivrednih proizvoda za 1996. Ta odluka je donesena prvenstveno kao neinflatorna mera podsticanja Programa jesenje setve, jer novca ima dovoljno. Tako se predviđelo da se 1 l goriva dobije za 3,47 kg kukuruza ili 0,31 l ulja, a 1 kg mineralnog đubriva NPK za 1,6 kg, kukuruza ili 0,14 l jestivog suncokretovog ulja.

Savezna vlada je takođe polovinom septembra donela odluku o novim zaštitnim cenama osnovnih poljoprivrednih proizvoda za 1996. Ta odluka je donesena prvenstveno kao neinflatorna mera podsticanja Programa jesenje setve, jer novca ima dovoljno. Tako se predviđelo da se 1 l goriva dobije za 3,47 kg kukuruza ili 0,31 l ulja, a 1 kg mineralnog đubriva NPK za 1,6 kg, kukuruza ili 0,14 l jestivog suncokretovog ulja.

i pravna lica posredstvom dilerske i brokerske organizacije. Kupci komercijalnih zapisa će pšenicu roda 1997. kupiti za 0,74 din/kg. Imajući u vidu da je zaštitna cena 0,9 din/kg, a da se na Produktnoj berzi pšenica prodaje za 1,1 din/kg i da zemljoradnici (privatnici) koji još imaju pšenice ovogodišnjeg roda i neće je svu iskoristiti za setvu, traže 1,5 din/kg, komercijalni zapisi pružaju izvanredne pogodnosti. Zapisi u celosti dospevaju tek 15. jula sledeće godine. Komercijalni zapisi su ujedno i izvozne dozvole koje važe tek posle 15. avgusta naredne godine. Pa, ko voli – nek izvoli.

Zahtev za nove isporuke pšenice

Mlinsko-pekarska industrija, preko svog udruženja „Žitozajednice“, ne tako davno uputila je zahtev za novim isporukama pšenice. Zahtev je upućen Direkciji robnih rezervi. Većina mlinova još za mesec ili dva ima zalihe pšenice, ali zahtev se podnosi blagovremeno, jer procedure oko isporuke su ne baš kratke, pa bi se moglo desiti da mlinovi i pekare ostanu bez brašna. Kako prenosi „Naša borba“, prema rečima Zlatice Marković, direktora „Žitozajednice“, glasine o uvozu brašna su izmišljotina jer žita ima dovoljno u zemlji da se preživi do naredne žetve. Situacija je kritična ako se ima u vidu ovogodišnji otkup, ali žita ima dovoljno u Direkciji robnih rezervi. U vreme žetve mlinovi su mogli kupiti pšenice koliko im je bilo potrebno, ali se nisu snabdeli u dovoljnoj količini jer nisu imali dovoljno novca.

„Fidelinka“ je prema rečima generalnog direktora Slobodana Vujačića, blagovremeno obezbedila dovoljne količine pšenice do naredne žetve. Sad joj je glavna preokupacija setva žita za narednu godinu, pošto finansira setvu na 6.000 ha.

Milan Prostran, pomoćnik saveznog ministra za poljoprivredu, smatra da će biti dovoljno pšenice do naredne žetve. „Sada je tržište fleksibilno, prirodna razmena će trajati preko cele godine, pa će se pšenica otkupljivati u dužem periodu, a ne samo posle žetve“, kaže Prostran.

Radivoje Grandov, generalni direktor mlina „Ratar“ u Pančevu kaže da situacija nije kritična, jer pšenice ima dovoljno na robnoj berzi. „Nude je banke i osiguravajući zavodi koji su je kupili za komercijalne zapise“. Pre se može reći da je situacija kritična zbog previsoke cene. Na berzi kilogram košta 1,15 do 1,20 din“ kaže Grandov, napominjući da je ovaj mlin kupuje „skupim kreditima“.

Privatni mlinari uglavnom melju pšenicu za ušur, pa sve što kupe odmah i prodaju.

Komentar na ovo nije nužan. Sve zavisi iz kojeg se ugla gleda.

Proizvodnja svinja na nivou 1960.

„Svinjogojstvo, i sve što tu granu poljoprivredne proizvodnje prati, danas je došlo na nivo ove proizvodnje u 1960.“, rekao je dr Vasa Isakov u emisiji „Od setve do žetve“ Radio-Subotice, na temu stočarstva. Dobitnik priznanja „Počasni građanin Subotice“, priznati stručnjak iz oblasti stočarstva, to nije slučajno izjavio. Stočarstvo je već duži period na niskim granama, no sada je dostigla nivo ispod kojeg stvarno više ne može. Za ovo ima sijaset razloga. No, dr Vasa Isakov je spomenuo najbitnije, a to su: – skupa stočna hrana, – skupa proteinska hraniva, – skupa sredstva za preventivu, – skupi lekovi, – veliki procent uginuća (nekada je normalan procenat

uginuća prasadi iznosio 18 – 20%, a danas je to 38%), – nekada je prirast po jednoj plotkinji bio 1.800-1.900 kg godišnje, a danas je 1.100-1.200 kg, – potpuno poremećeni i neodgovarajući pariteti, – nekada 2,1 kg kukuruza za 1 kg soje, a danas 4-5 kg kukuruza za 1 kg soje, – nekada 4,2 kg kukuruza za 1 kg ribljevog brašna, danas 6,5-7 kg kukuruza za 1 kg ribljevog brašna, – neadekvatno, bolje reći nikakvo, kreditiranje stočarske proizvodnje.

Ovaj vrhunski stručnjak zalaže se da se više prirast ne računa na bazi 8 kg kukuruza za 1 kg prirasta, nego da pokazatelj bude gotova smeša za tov od 25 do 60 kg svinja, i to odnos 6,1 kg gotove smeše na bazi 16,5 proteina za jedan kilogram prirasta.

Ovih dana je na ovu temu raspravljao i Odbor za poljoprivredu Skupštine Srbije. Predsednik ovog Odbora Zaharije Trnavčević je izneo da su farme u Srbiji proizvodile 1,4 miliona grla tovnih svinja, a ove godine svega 400.000, za čega nisu krive sankcije već disparitet cena.

Zasedanju ovog Odbora prisustvovao je i pomoćnik republičkog ministra za poljoprivredu Srbojub Stanković, koji je dao informaciju: „Vlada Srbije u projektovanju programa razvoja stočarske proizvodnje, koja čini 46% ukupne primarne proizvodnje, želi da učestvuje ove grane poveća na 55%. Prema nacrtu programa koji će ići na raspravu, proizvodnja tovnih junadi treba da bude na godišnjem nivou od 220.000, svinja 2,2 miliona, brojlera 25 miliona i slatkododne ribe 10 hiljada tona. Zbog toga će Direkcija robnih rezervi uvoziti proteinska hraniva i lekove, a ograničiti izvoz kukuruza. Pored već obezbeđenih 125 miliona dinara, tražimo još 300 miliona dinara iz realnih izvora“.

Nije nikakav greh ako se postavi pitanje realnosti ovoga što je saopštio pomoćnik ministra za poljoprivredu, tim pre što je na istom skupu Radovan Raković Raka izjavio: „Svih šest svinja koje sam imao, osudio sam na smrt, a od osam krava, šest ću likvidirati. Svinje sam prodao po šest dinara po kilogramu i ne bi mi bilo žao da ne znam da je trgovac isto meso naplatio 26 do 27 dinara po kilogramu. Neću da proizvodim pod ovakvim uslovima“. Prema rečima Radovića, država pomaže poljoprivredu na pogrešan način. „Ne treba da programira dugove, jer ako neko ima interesa da proizvodi, činiće to i bez kredita“, kaže Radović, napominjući da pre svega treba stvoriti uslove za proizvodnju. „Žao mi je što sam uložio pare u izgradnju štala i svinjaca“, kaže Član Odbora za poljoprivredu i član vladajuće stranke. („Naša borba“, 26-27. X 1996.)

Šta traži poljoprivreda?

Poljoprivreda traži reprogramiranje dugova, stav je „Jugoagrara“, koji je upućen Vladi Republike Srbije i Jugoslavije sa vanredne sednice ovog Udruženja poljoprivrede. Pored reprogramiranja dugova, traži se da država otkupi sve tržne viškove (ratarstva i stočarstva) i isplati ih po zaštitnim cenama u roku od 15 dana; da se ograniči uvoz mleka i proizvoda od mleka, mesa i proizvoda od mesa, šećera i ulja, voća i drugih proizvoda koji se kod nas proizvode.

Predsednica Zadružnog saveza Vojvodine tražila je da NBJ otpiše dug poljoprivredi, što je ranije i činjeno, jer se zna da je 4,5 milijardi dinara u vreme sankcija otišlo iz poljoprivrede u druge grane.

Mr Ivan Rudinski

Za ribiĉe Šaran (III.)

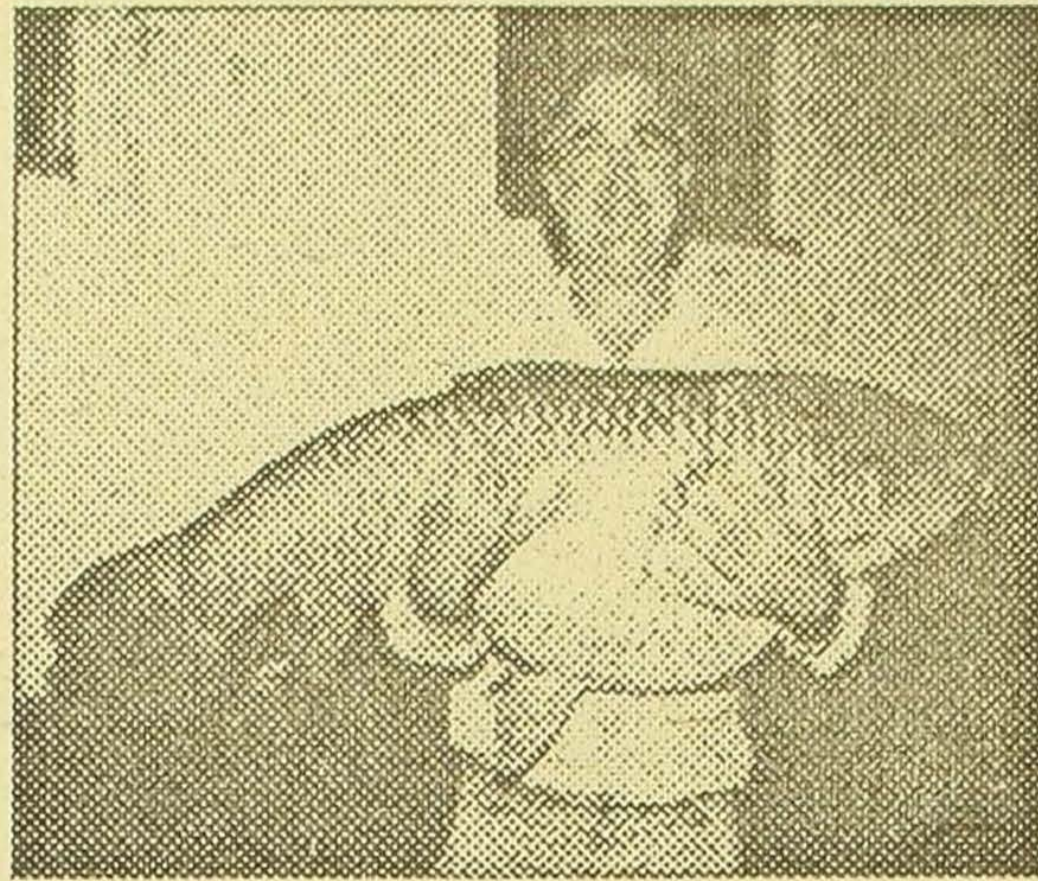
(*Ciprinus carpio L.*)
(karp, krap - mađžarski: ponty)

Ĉovjeĉje oko ne mođe vidjeti Ńta je pod vodom i zato se teško mođe otkriti da li se, gdje i koja riba nalazi, napose ako ona ne odaje svoje prisustvo. To je jedan od razloga Ńto je za ribolov potrebno puno znanja, a joŃ viŃe iskustva, da bi ribiĉ za ribolov odabrao ono mjesto na kojem sa vjerojatnoŃcu mođe oĉekivati Ńeljeni ulov. Ribiĉi znaju da je Ńarana teško uloviti jer je vrlo ĉudljiva i lukava riba, sa ne bez razloga ponavljanim nazivom „vodena lisica”.

Kada ribiĉ Ńeli uloviti Ńarana mora dobro poznavati vodu da bi znao gdje ga mođe trađiti. Ribiĉi „Ńaranĉije” znaju da je on jatan riba skoro u stalnom pokretu, pa se jedino hranom mođe privuĉi da se zadrđi na Ńeljenom mjestu. Navikavanje na to postiđe se sistematskim prihranjivanjem ako ne svakog, ono bar svakog drugog dana, uvijek na istom mjestu. Ribiĉ tako postiđe da ima svoje mjesto na kojem se Ńaran zadrđava i na kojem ga on mođe loviti. Ovim postupkom se zanemaruje ulov drugih riba, ali se ovako uveĉava vjerojatnoĉa za ulov Ńarana.

Najjeftinija hrana za Ńarana su otpaci Ńitarica (kukuruz, pŃenica i dr. i stari kruh i sl.) i nikad mu se ne daje u velikim koliĉinama, veĉ samo onoliko da se zadrđi na Ńelje-

nom mjestu. PoŃeljno je da se uz hranu za prihranjivanje dodaje i manja koliĉina mamka kojim ĉe se loviti. Ovo napose vrijedi za bojli, sa kojim se primjenjuje sistem lova „na dlaku”, kako se mogu uloviti veliki primjerci, ne baŃ ĉesto, ali kada zagrije velikan onda on priĉini radost za priĉanje. Hrana za pri-

hranjivanje mora biti krupna da je ne mođe pojesti sitna bijela riba. Jedan od dobrih i iskuŃanih naĉina prihranjivanja je sa nekoliko klipova kukuruza. Klip se naĉme na viŃe mjesta, zatim se zaveđe kanapom za komad kamena ili opeku, spusti se na dno odabranog mjesta i oznaĉi plovkom, vezom trske ili nekog vodenog bilja. Tako ribiĉ mođe nadzirati je li Ńaran otkrio tu hranu.

Kada se Ńaran navikne prihranjivanjem na boravak na odreĉenom dijelu vode, onda ribiĉu preostaje da tamo zabaci ili spusti

mamac sa odabranim priborom i da ĉeka... i po potrebi zaziva sv. Petra ili Fortunu (1.). Prihranjivanje ne garantira ulov Ńarana, ali je zato lov bez toga skoro bezna- deŃan. Donekle se uspjeh mođe oĉekivati ako se Ńaran lovi hranilicom, postavljenom na pribor, u kojoj se hrana lako rastvara i primamljuje ga.

Prihranjivanje napose ima smisla ako Ńaran lovi iz ĉamca, svejedno u kojoj vodi samo tako ribiĉ mođe osigurati stalni pristup „njegovanom” mjestu. Prihranjivanje Ńarana sa obale, poglavito u vodi gdje je puno ribiĉa (Paliĉ) nema nikakvog smisla, jer ne osigurava ribiĉu moguĉnost da ĉe i narednog dana moći loviti ribu sa tog mjesta.

Da bi hrana za prihranjivanje tamo ĉin prije privukla Ńarana to se pospjeŃuje raznim mirisima: vanilija, aniŃ, karamela, med i sl. i vrlo uĉinkovito rakija (ne da se pije veĉ da se dodaje hrani!).

Prihranjivanje je samo jedan od inih uvjeta da ĉe se on moći uloviti, a na to hoĉe li on kada uzimati hranu utjeĉe viŃe ĉinilaca med kojima su najbitniji: poloŃaj mjeseca (mjesec seĉeva mijena), pravac i jaĉina vjetrova, stupanj oblaĉnosti, porast ili pad tlaka zraka i bezbroj drugih moguĉih kombinacija nabrojanih ĉinilaca.

Tumaĉenje:

1. sv. Petar je svetac zaŃtitnik ribara; Fortuna je rimska boginja slijepo sluĉaja (sreĉe i nesreĉe).

Alojzije Stantiĉ

Pĉelarstvo

Pĉelinjak u studenome (novembru)

U naŃim krajevima u ovom mjesecu u ovisnosti od vremenskih prilika poĉinje potpuno mirovanje pĉelinje zajednice i traje do sijeĉnja. Pĉele su uglavnom zbijene u klube i cjelokupna aktivnost se, poslije izvedenog legla, odvija na odrđavanju povoljne temperature.

Ako pak vrijeme dopusti, kada je temperatura zraka iznad 12-13 C pĉele tijekom dana opĉe s okolicom. To se ĉesto deŃava u prvoj, a ponekad i u drugoj polovici mjeseca. Ako u okolici pĉelinjaka ima maslaĉka ili nekog drugog peludom (polenom) bogatog cvijeĉa, pĉele joŃ sakupljaju i nose pelud u koŃnicu. Intezivnije sakupljaju pelud pĉele koje imaju mlade matice, jer one u povoljnim vremenskim uvjetima joŃ polađu jaja.

Jaka pĉelinja zajednica (30-35.000 pĉela) od studenoga do sijeĉnja potroŃi oko 6 kg meda. Ako je pĉelar iz bilo kog razloga uzimio i zajednice s oko 15.000 pĉela, one ĉe u ovom periodu utroŃiti oko 9 kg meda.

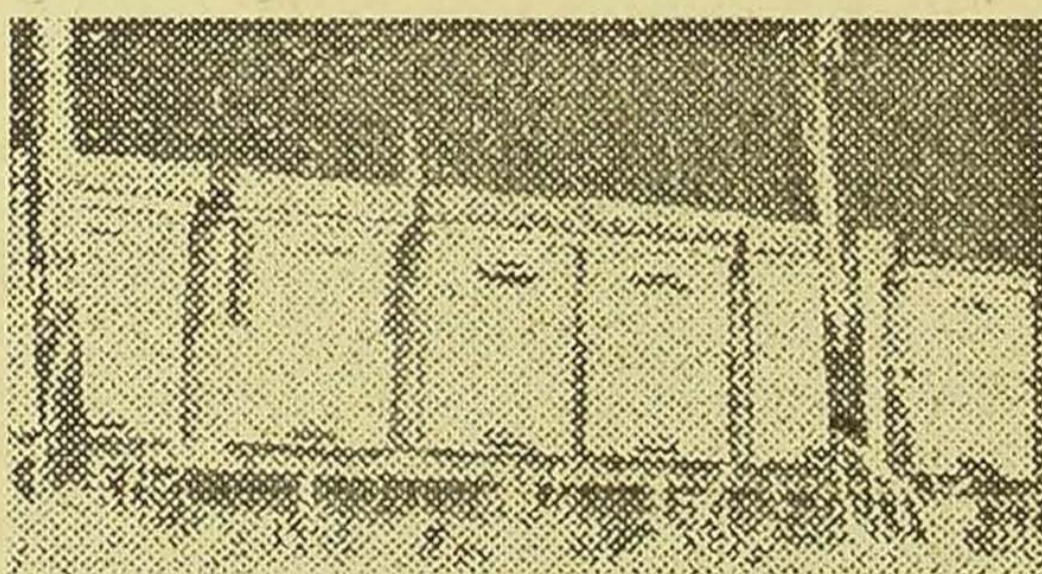
Pĉelinje klube je kompaktnije ako je smjeŃtено u saĉe otkuda je izaŃlo posljednje leglo. Za dobro prezimljavanje vaŃan je i raspored hrane oko klubeta. Normalna zajednica sama napravi najbolji raspored.

U ovom mjesecu se ne preporuĉa nikavo pomjeranje ramova u koŃnici.

U koŃnicama s niskim ramovima pĉele se u klubetu kreću za hranom s prednjeg dijela koŃnice k zadnjem i naviŃe, a koŃnicama sa Ńirokim ramovima odozdo naviŃe. U pravcu kretanja pĉela u klubetu treba da je smjeŃte-

na glavna rezerva hrane. Ĉvrstu hranu obavezno treba dodati onim zajednicama za koje znamo da nemaju dovoljno hrane (oko 18-20 kg), tamo gdje joŃ pĉele njeguju leglo, gdje nismo sigurni da je oko klubeta smjeŃtена kvalitetna hrana. Za dodavanje ĉvrste hrane treba odabrati sunĉani dan kada pĉele izlijeĉu.

Temperatura u srediŃtu klubeta, kada pĉele ne njeguju leglo, kreĉe se od 12 do 25 C, a na periferiji od 9 do 10 C. Pĉele, dakle, griju klube,

a ne cijelu koŃnicu. Zato koŃnice ne treba jako utopljavati, veĉ samo nepotrebne otvore koji nisu propolisani, treba zatvoriti, da bi se sprijeĉila nagla promjena temperature oko klubeta i propuh u koŃnici. No, da se ne bi iŃlo iz jedne krajnosti u drugu, pĉelari ipak trebaju imati na umu da je utopljavanje pĉelinjih zajednica jedan od vaŃnih ĉinilaca, koji utjeĉu na uspjeŃno zimovanje.

Utopljavanje treba dovrŃiti sada. Na poklopnu dasku treba staviti utopljavajuĉi materijal, najbolje novinski papir. Kada tijekom zime vrijeme malo otopli, treba veoma paŃljivo skinuti krov s koŃnice, podiĉi utopljavajuĉi materijal, pogledati je li ovlaŃen, pa ako jeste, treba ga zamijeniti.

U normalnim klimatskim uvjetima u ovom mjesecu se ne smije vrŃiti pregled i bilo koji drugi posao koji iziskuje skidanje poklopne daske i pomjeranje ramova. U protivnom, to bi moglo izazvati velike Ńtete dezorganizaciju i pometnju pĉelinje zajednice u odnosima izmeĉu pĉela radilica i matice, pa ĉak i do uginuĉa matice.

U ovo doba godine posebnu pozornost treba obratiti na stvaranje uvjeta za normalno prozraĉivanje koŃnice. Potrebno je da koŃnicu stalno pristiđe svjeŃ zrak i da se i nje odstranjuje zrak zasiĉen vodenom parom koja se oslobaĉa potroŃnjom medom. Ako se u ovom ne vodi dovoljno raĉuna mođe doĉi do poremeĉaja u životu i radu pĉelinjih zajednica.

Da bi se to izbjeglo, zimi ne treba zartvarati leto. Pĉelinje gnijezdo treba utopljavati porocnim materijalom koji prima i ispuŃta vlagu.

LoŃa ventilacija doprinosi da se voden para na zidovima koŃnice i poklopne daske kondenzira u vodu Ńto izaziva pojavu plijesni na saĉu.

Ako je propuŃtено da se blagovremeno postavе ĉeŃljevi protivu miŃeva, to sada obavezno treba uĉiniti, poŃto se prethodno pregleda utopljavajuĉi materijal da miŃevi sluĉajno veĉ nisu tamo.

Ako je i izuzetno nuŃno izvrŃiti izmjenu nekih koŃnica, to treba uĉiniti po tihom vremenu (na temperaturi od 12 C) i veoma paŃljivo bez potresa.

Veoma je vaŃno da pĉelinjak u cjelosti bude zaŃtiĉen od hladnih vjetrova, da je zavjetrini. KoŃnice koje su dobro zaŃtiĉene od jakih vjetrova ne treba pokrivati i omljavati izvana.

Ante Zomborĉeviĉ

Aforizmi

- Sve ljubavi su egoističko prirode.
- Sprovode ankete, a organiziraju bankete.
- Najstrastveniji je: poljubac osvetoljublja.
- Dokle god čovjek, kao jedinka, ne može sebe smiriti, iluzorno je govoriti o miru.
- Nečija srca su kao Pandorina kutija.
- I ispod najbistrije vode može biti kala.
- I na 2.000-tu noć sjećat ćemo se bajki prianih od 1.001 noći.
- Čuvaju oni svoj obraz... da im bude daisan.
- Gledano s aspekta mirenja: ano 96. a biti ona 69.
- Jugo-muzej nestrpljivo očekuje nove onate.

Željko Skenderović

Aforizmi

- Učenici više vole imati trojku od četve - kad su u pitanju zubi.
- Kad ne bismo imali neprijatelja tad bi prijateljstva bila hladna.
- Ponavljanje je cement u znanju.
- Nekoć je TV pretplatu plaćao tko je a danas je i slijepci plaćaju.
- Kad nam dođe zima tad nam ranije pane mrak.
- Za razliku od ljudi, kod krava nismo imi ludilo.
- Narod više nije gladan. Već odavno je žnih obećanja.
- Vaša preuzvišenosti, malo više ponizoi.
- Osobina prosječnih učenika je da uče betrajno - nikad do kraja.
- I slijepci bi htjeli vidjeti bolje sutra.
- Tko stalno šuti taj priča sa sobom.
- Srpska opozicija pred svake izbore sve višijača - poziciju.

Dujo Runje

Iz života naših predaka

Završna rič

Naši preci su u to vrijeme, u školi života, još od malena počeli učiti koliko njim je važna hetija u svakodnevnom životu. Temelj škole života počivo je na tom da je put do znanja moguć ako se štogod:

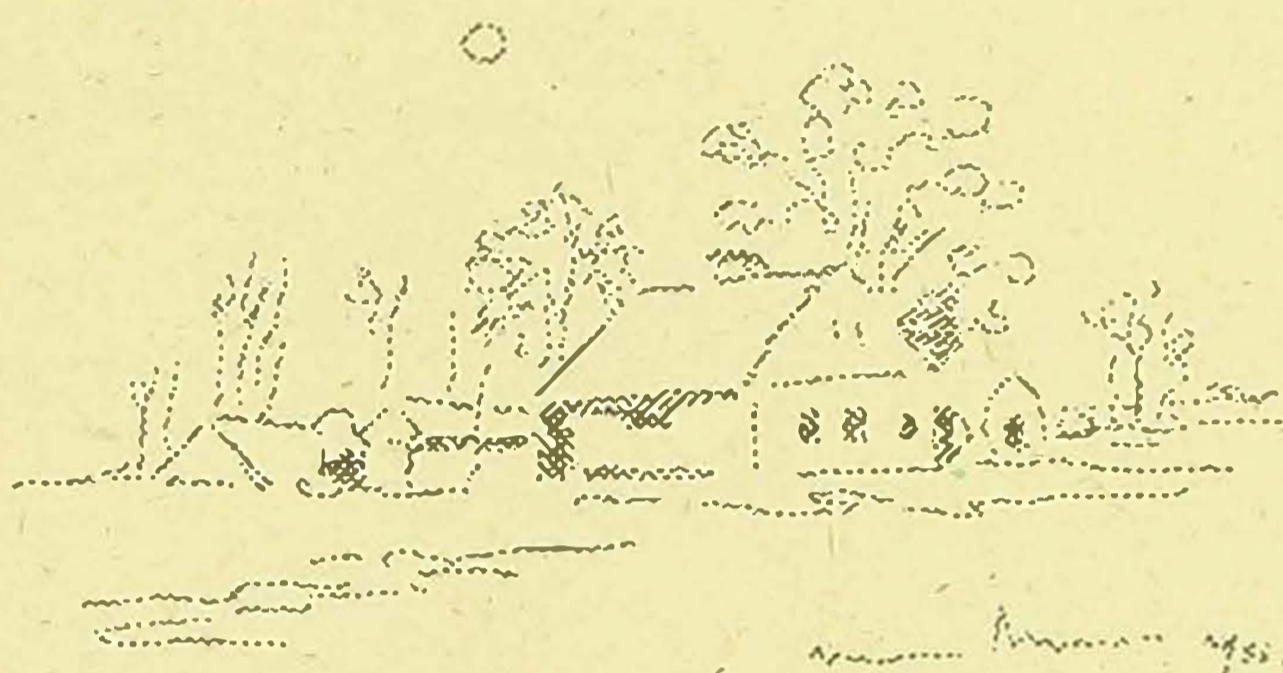
- uoči (vidi, čuje, pročita...)
- prouči (dal je to dobro i možel od tog bit hasne) i
- iskoristi.

Ovaj put pametni ljudi koriste i danas i on se ne mož zaobać kad se želi stignit do uspija u stvaranju. Na tom putu se, od želje do ostvarenja, pripričila hetija koju ljudi ni-

da je vidit unaprid. To je kc u šahu: pobidnik (obično) vidi jedat: protez više od protivnika. Kad čovik nije obavšten, ne mož dobro vidit unaprid i onda je iko sate brez cagera: mogu bit bogzna kako dobre, al ako ne pokazuju vrijeme onda ne vride ništa. Hetije su u životu naši predaka bile ko cager na satima.

Brojne obitelji su imale tušta rodbine raštrkane po salašima na sve strane, a stalni rad njim nije dozvoljavo česta videnja, al su se zato vidali na hetiji i tamo obavili positu u pokretu.

Od pamtivika su ljudi znali kako njim je važno da se okupljaju; to je čin njeve društvenosti, pa su već od stvaranja najraniji naselja (od prastarog sumerskog grada Ur) u njima određivali i misto di se neće ništa

su mogli zaobać ako su želili u životu napridovat. Zato se na svaku hetiju moralo ić, brez obzira kako je vreme, a s nje se izostalo samo kad su se radila dva najveća posla u životu naši predaka: ris i branje kuruza.

Hetija je bila misto okupljanja ljudi i prilika da se vide i zamine visti i iskustva, da se upoznaju, da štogod kupe il prodaju i da čuju novosti. Na hetiji se proviravalo i unovčavalo znanje, pokazalo se ko je i kako uspio il promašio. Prvo se na hetiji raščulo ako je kogod štogod steko il ako je propo, možda i čerez tog jel je potpiso vekslu (1.).

Potrošne potrebe koje ljudi nisu znali proizvest il napraviti kupovali su na hetiji (so, šećer, sitna paprika, petrolin, konac, igle, pucad, drot, brnjice...). Kupovine veće vridnosti (sermaj (2.), zemlju, svilu za ruvo...) obavili su posli dobrog promišljanja i kad je posli vršidbe il prodaje ranjenika odjedared u kuću došlo više novaca.

Na hetiji su se ljudi i upoznavali, čulo se ko je kaki, a to njim je bilo zdravo važno za moguću buduću poso u kupovini il prodaji. Moralo se znat ko je kaki već i rad tog jel će doći vreme, prija il kasnije, da će tribat udomit koje od brojne dice, pa je važno da se zna s kim će se (i dal će se) orodit.

S bilo kakom prominom imovine nisu žurili, pa su se iz daljeg raspitivali pošto šta idć, da bi znali u željenom vrimenu pošto će naumljeno kupit il prodat. Morali su znat trgovat, poznavat pecu, da bi što bolje unovčili proizvod (uložen novac, znanje i rad), koji je tek na tržištu dobio svoju vridnost. Od znanja u proizvodnji i uspija na peci zavisio je napridak u obitelji.

Naši su preci, ko i mi danas, na svojoj koži ostili kako su rdavo prošli u životu, jel kad je tribalo nisu bili dobro il na vreme obavšteni. U životu je uvik u pridnosti onaj ko mož

zidat, da bi se na tom prostoru mogli okupljat i trgovat. U novije vreme to je radeno napridnije, pa su za okupljanje ljudi odredili i dane kad će to bit, a to su hetije!

Prosto rečeno, današnjim izrazom, našim precima je **hetija bila berza informacija!**

Možda je kome hetija bila drugačijeg značaja, al ja sam je taku upozno kaku su je ná me prineli moji preci iz Stantićevog šora na Đurdinu.

Riđe korišćene riči:

- 1.) veksla: menica
- 2.) sermaj: mašine, pribor alat

Napomena: niko nije propo zato jel je potpiso vekslu, već je propo zato šta nije znao šta potpisuje i kaka obaveza proistiće iz potpisane vekslu!

Alojzije Stantić

Naš restoran svakodnevno
(osim ponedeljka)
od 12 do 24 sata
nudi prave kuhinarske

dukate.

Glasajte za nas

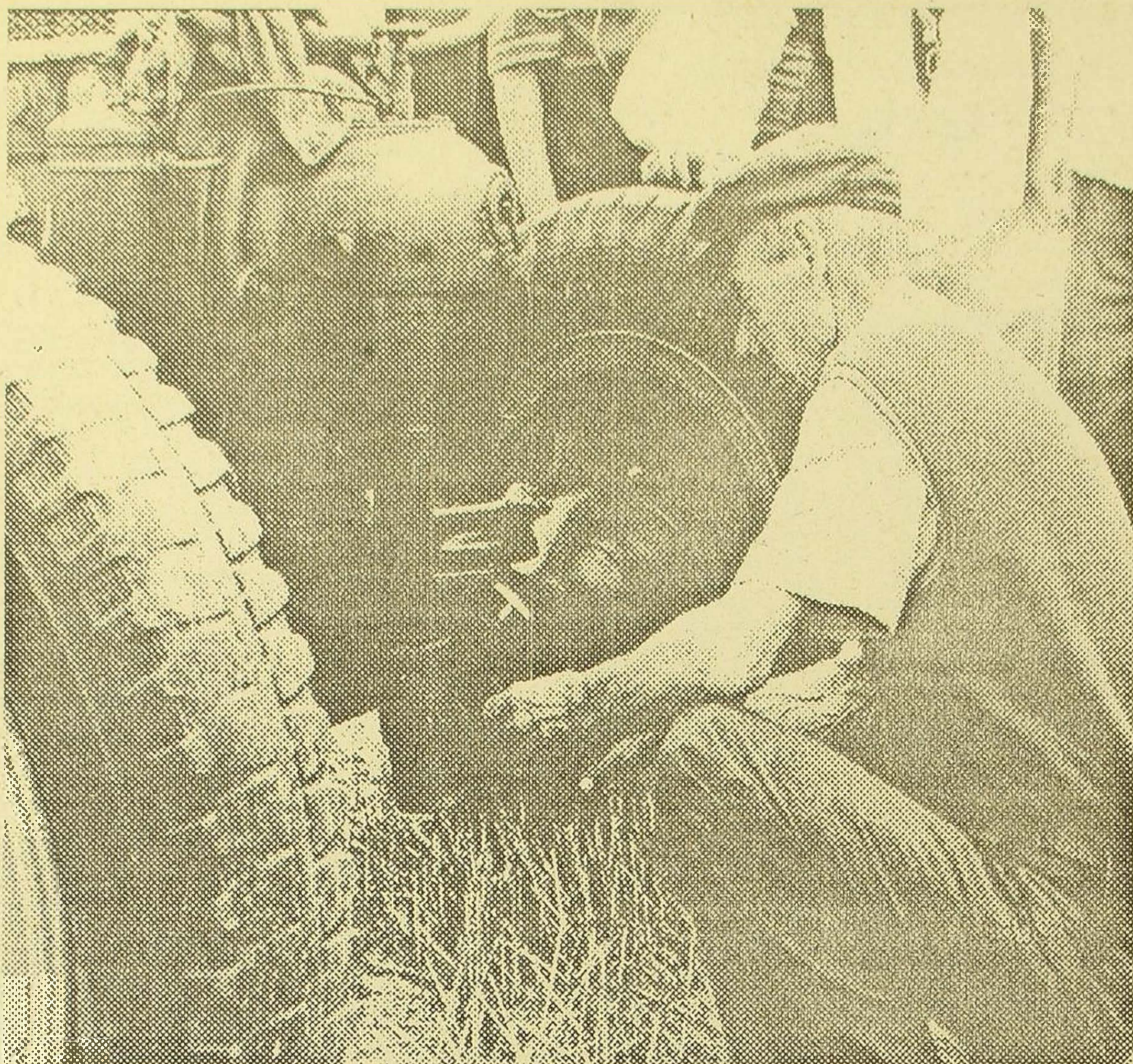
Nama je dovoljno da znate za nas

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karadordev put 1
telefon: (danonoćno): 024/51-514
- Bajmok, JNA 3 (u cvjećarnici „Mariška“) telefon (danonoćno): 024/762-024
- Palić, Joó Lajos 18 (u cvjećarnici „Orchidea“), telefon: 024/752-759
- Horgoš, Borisa Kidriča 7, telefon (danonoćno): 024/792-202
- Novi Kneževac, Maršala Tita 16

FUNERO

A sad, građani birajte

Sluđeni dirljivim izljevom svakojakih i u velikim, gotovo bolnim, a hladno neograničenim kolićinama gluposti smjelo izašle iz ljudske nam pameti, servirane & lijepo spakirane od strane, vjerovali ili ne, seksualno nedodirljivih, i muških i osobito ženskih, takmaca na bojnom polju žestokog osvajanja i bezobzirnog mamljenja naših, potencijalnih, glasova tijekom takozvane izborne kampanje, građani pokorni državne nam zajebnice stoje, dakle, sluđeni pred iskonski odgovornom & ne baš nevinom zadaćom: činom biranja novih četverogodišnjih vođa. Dodatno dirnuti spoznajom da nešto i od nas ovisi i da se & mi za nešto pitamo, građanska nam se sluđenost, zbog te nimalo uobićajene situacije, uvel&ko povećava...

A moramo samo kemijskom olovkom zaokružiti broj ispred one liste ili onoga ćovjeka koji nas je najviše ganuo, ne bi li nas netko svebrižno vodio u svijetlu budućnost. Premda je izbor veliki, imamo i uvrnutih lijevo i uvrnutih u desno, i onih što lažu i onih što će krasti, a svi oni iz dubine svoje duše nevino vole opojnu vlast, mi moramo blaženost&dljivo zaokružiti samo jednog. Jedincatog. I to mirno & dostojanstveno, kao što je netko prije nekoliko godina rekao. & dodao: „a sad na posao”, građanine pokorni.

Iz starog tiska

Kandidat

U Subotici je stalno aktuelno pitanje novog gradonaćelnika. Bez obzira na to ko je u datom momentu gradonaćelnik, uvijek se govori o tome da će gradonaćelnik biti sminjen. Naravno da se uvijek prave i razne kombinacije u pogledu idućeg purgermajstora. To ne moramo ni napomenuti da je već svaki živi Bunjevac bio kandidat za gradonaćelnićki poloćaj. No i medju kandidatima ima takvih koji se svojom ambicijom za postignuće toga poloćaja istiuće iznad ostalih. Bunjevaćko ųackalo je zbog toga, a u namiri da poslući svojim ćitaocima posilito jednoga od tih kandidata i zamolio ga da dade u pogledu svoga programa kao budući gradonaćelnik izjavu.

Bunjevaćko ųackalo: Klanjam se gospodine kandidate, molim vas za izjavu u pogledu vašeg rada. Da li imate kakav program?

Kandidat: Program? Pa šta sam ja bioskop da imam program?

B. ų.: Ne mislim tako, već da li imate ųike planove za vaš rad?

Kandidat: Planove mogu imati inćinjeri, ali pošto ja nisam...

B. ų.: Izvinite, ali ja sam mislio, da namiravate da izvedete kakav socijalni plan?

Kandidat: Šta? Socijalni? Tu rić da mi niste više izustili. Ta nisam ja cocolišta.

B. ų.: Molim onda da govorite ųtgod o urbanizmu...

Kandidat: E, to je već sasvim drugo. Pošto sam i sam vinogradar, to hoću da Sv. Urbanu, kao zaštitniku vinogradara, podignem lip spomenik ćim dodjem na vlast.

B. ų.: A šta je vaš komunalni program?

Kandidat: Nisam vam maloprije rekao da mi ne spominjete cocolište, a vi se još usudjućete i o komunistima da mi govorite! Ja nisam komuništa, pa nemam ni komunalni program. Ako hoćete komunalni program, a vi se obratite Staljinu! A sad moćete ići! Svršili smo!

B. ų. (ponizno): Zbogom.

(„Bunjevaćko ųackalo”, 7. oćujka 1940.)

Dvi bunjevaćke narodne pripovitke

Da se zna kako će bit

Zimsko veće, vije, mrzne, pa se popo posli večere oma zavuko pod dunju. Ćovik jedva zagrijo krevet, kad kogod kvrcna na pendžeri.

– Ko je, šta je?

– Ja sam, gospodine – pozno glas sluge jednog baćkoša s kraja sela – poslo me gazda,

gazdaricu bi morali ispovidit i dat joj poslidnju pomast.

– Koji joj je andrak?! Još jutros je bila u crkvi zdrava ko tucak.

– Gospodine, koliko sam ja naćuo, bili su na rodendanu, pa se prićderala. Došla joj muka – gazda se boji da će umrit.

Kad je popo ćuo od ćega je ovoj rdavo, njeg uvatila muka što ko svet ćovik ne smi pćovat.

– Popljuvaću ja tvoju gazdaricu, a ne dat poslidnju pomast, kad me ćerez prićderavanja diće iz kreveta u oćvako gluvo vrime. Popljuvat, tako da si kazao – tako slugi, tako mora kad je popo, a rućnije mislio.

Zalupio pendđer, pa u spavinjak, al jedva se sklupćo pod dunjom, kad na pendđeru opet: kvrc, kvrc. Skoćio s kreveta pa zagrajićo:

– Šta je? Valjda je kome nepravosćo ću ti gazdaricu popljuvat? A sluga:

– Nije, gospodine, nije. Samo da znam kazat: oćete l doć našoj kući, el da donesemo gazdaricu da je ode popljućete?

Kazivala: Bara Zelić, rođena Kujundzić

Dan kad rade samo popovi i lopovi

Bio niki ćovik kojem je u krvi bilo da ukrade. Kad nema drugo, on svoju rođenu šepicu prid noć baci u komšijinu avliju, pa je noćom ukrade. A bio i zdravo poboćan – uvijek visio u crkvi. Edared na Boćić ujtru na sami crkveni vrati nikoj babi ukro budelar u kojem je majkica ponela koju krajcaru za lemoziju. Šta je da je, vridi ne vridi, a grij navuko na dušu i takim ode na ispovid.

– Kad si? – popo pita, a zna ga u glavu.

– Jutros, jevo sad.

– I već si došo na ispovid?!

– Gospodine, pa oću da se pokajem i dobijem oprošćaj, pa da svetkujem na miru.

A popo se nakostrušio:

– Ej, ej, sram te bilo. Znaš ti da je danas najveći blagdan?! Na ovaj dan niko ne radi, a ti i opet tiraš svoje!

Onaj poćo jicat, a popo dipio:

– Šta sad njaćeš? Neš se suzama oprat od grija, neš!

– Gospodine, ta ne plaćem ja nad sobom – nad vama plaćem, nad vama, gospodine.

– Gledaj sad! A zašto?!

– Pa, gospodine, vi ko da ste mi rođeni brat. Baš pravo kaćete, danas niko ne radi – jeto samo vi popovi i mi lopovi.

Kazivao: Pere Sekulić, Subotica

Zabilježio i obradio: Balint Vujkov